

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Pedagogiky a psychologie
Studijní program: Pedagogika
Studijní obor: Učitelství odborných předmětů

ZÁŠKOLÁCTVÍ NA SŠ – PŘÍPADOVÁ STUDIE

TRUANCY IN HIGH SCHOOL – A CASE STUDY

Bakalářská práce: 11-FP-KPP-35

Autor:

Bc. Martina Marková

Podpis:

Vedoucí práce: PhDr. Vadimír Píša

Konzultant: PhDr. Vadimír Píša

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
54	15	0	15	11	2 + 1 CD

V Liberci dne: 20. 4. 2012

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina MARKOVÁ**
Osobní číslo: **P09001259**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství odborných předmětů**
Název tématu: **Záškoláctví na SŠ - případová studie**
Zadávající katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíle: Rozbor typických situací záškoláctví na středních školách, analýza příčin a možností prevence a řešení. Zpracovat návrhy systémových opatření v podmínkách vybrané střední školy, případně návrhy na řešení v rámci školské soustavy ČR.

Požadavky: Analýza Školského zákona, repektive odstavců zabývajících se problematikou záškoláctví, školního řádu Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod a dostupné literatury zabývajících se problematikou záškoláctví na středních školách a výchovou adolescentů, a dále vytvoření případové studie z oblasti záškoláctví na střední škole.

Metody: Analýza právních dokumentů (školních řádů, školského zákona, navazujících vyhlášek aj.), kvantitativní průzkum mezi žáky vybrané SŠ, řízený rozhovor, analýza dostupné literatury, kazuistika

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

CARR-GREGG, Michael. Pubertáci a adolescenti. Praha : Portál, 2010. 197 s. ISBN 978-80-7367-662-9.

ČAPEK, Robert. Odměny a tresty ve školní praxi. Praha : Grada, 2008. 160 s. ISBN 978-80-247-1718-0.

FONTANA, David. Psychologie ve školní praxi. Praha : Portál, 2003. 383 s. ISBN 80-7178-063-4.

GILBERT, Guy. O dětech a výchově. Praha : Portál, 2009. 95 s. ISBN 978-80-7367-609-4.

KYRIACOU, Chris. Řešení výchovných problémů ve škole. Praha : Portál, 2005. 151 s. ISBN 80-7178-945-3.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Vladimír Píša

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce: **13. května 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **27. dubna 2012**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.

vedoucí katedry

dne

Čestné prohlášení

Název práce: Záškoláctví na SŠ – případová studie
Jméno a příjmení autora: Bc. Martina Marková
Osobní číslo: P09001259

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 20. 4. 2012

.....
Bc. Martina Marková

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat PhDr. Vladimíru Píšovi za vedení méj bakalářské práce, především za jeho cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat ředitelce Střední zdravotnické školy v Havlíčkově Brodě Mgr. Naděždě Vrbatové za spolupráci při dotazníkovém šetření a Žanetě M. za poskytnutý rozhovor.

Také bych chtěla poděkovat svým rodičům za vynikající studijní podmínky, které mi po celou dobu mého studia zajišťovali, a podporu, které se mi od nich vždy dostávalo. Dále bych chtěla poděkovat i svému příteli nejen za pomoc při zpracování praktické části této bakalářské práce, ale především za to, že mi byl velkou oporou po celou dobu, kdy tato bakalářská práce vznikala.

ANOTACE

Tématem této bakalářské práce je záškoláctví na střední škole. Cílem bakalářské práce je rozbor konkrétního případu a analýza současného stavu záškoláctví na Střední zdravotnické škole Havlíčkův Brod, popis příčin záškoláctví na této škole a návrhy řešení a prevence.

V teoretické části je popsána povinná školní docházka na základní a střední škole, střední odborné vzdělávání, Střední zdravotnická škola Havlíčkův Brod, kurikulární reforma a definován záškoláctví.

V praktické části je analýza záškoláctví na Střední zdravotnické škole Havlíčkův Brod, zejména mezi žáky oboru Zdravotnický asistent, a rozbor konkrétního případu záškoláctví žákyně této školy.

Klíčová slova:

Záškoláctví, střední vzdělávání, střední odborné vzdělávání, povinná školní docházka, Střední odborná škola Havlíčkův Brod.

ANNOTATION

The theme of this bachelor work is truancy in high school. The aim of bachelor work is analysis of the case and the current state of truancy in Secondary Medical School in Havlíčkův Brod, description of causes of truancy in this school and solution and prevention suggestions.

In the theoretical part is description of required school attendance at primary school and secondary school, secondary vocational education, The Secondary Medical School in Havlíčkův Brod, educational reform and the truancy definition.

In the practical part is analysis of truancy in Secondary Medical School, especially between the medical assistant students and analysis of the case of truancy in this high school.

Keywords:

Truancy, secondary education, secondary vocational education, required school attendance, Secondary Medical School in Havlíčkův Brod

Obsah

Seznam použitých zkratk	8
1. Úvod	9
2. Povinná školní docházka na ZŠ a SŠ	10
2.1 Povinná školní docházka na základní škole	10
2.2 Povinná docházka na střední škole	11
3. Středoškolské vzdělávání	13
3.1 Střední odborné vzdělávání	13
3.2 Střední zdravotnická škola Havlíčkův Brod	14
3.2.1 Analýza Školního řádu Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod	14
3.3 Kurikulární reforma	16
3.3.1 Zdravotnický asistent 53-41-M/01	16
4. Záškoláctví	18
4.1 Co je to záškoláctví	18
4.2 Záškoláctví podle Ch. Kyriacou	18
4.3 Záškoláctví podle R. Čapka	20
4.4 Prevence proti záškoláctví	20
4.5 Fakta o záškoláctví	21
5. Vyhodnocení šetření	22
5.1 Stanovené předpoklady	22
5.2 Charakteristika respondentů	23
5.3 Popis šetření	24
5.4 Vyhodnocení předpokladů	37
5.5 Shrnutí šetření	38
6. Případová studie	40
7. Diskuse	49
8. Závěr	50
9. Seznam použitých zdrojů	52
10. Seznam tabulek	54
11. Seznam grafů	54
12. Seznam příloh	55

Seznam použitých zkratek

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
atp.	a tak podobně
č.	číslo
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
např.	například
sb.	sbírka
str.	strana
SZŠ	Střední zdravotnická škola
tzn.	to znamená
VOŠ	Vyšší odborná škola
VOŠZ	Vyšší odborná škola zdravotnická
ZA	Zdravotnický asistent
ZL	Zdravotnické lyceum

1. Úvod

V každé škole najdeme mnoho žáků, kteří si rádi prodlouží prázdniny nebo si udělají sami jiné v době, kdy žádné nejsou. Snad každý žák si během své školní docházky někdy pomyslel, že by se přece nic moc nestalo, kdyby do školy na nějakou tu hodinu, případně na nějaký ten den, nepřišel. Spousta z nich potom tuto myšlenku dovede až do konce a ve škole se jednoduše neukáže.

Záškoláctví je skutečně velmi rozšířený kázeňský problém, ovšem žáci sami si často neuvědomují, jaké následky pro ně může jejich zdánlivě malý a nevinný prohřešek mít.

Teoretická část bakalářské práce se věnuje povinné školní docházce na základní a střední škole dané Školským zákonem, dále střednímu odbornému vzdělávání a Střední zdravotnické škole Havlíčkův Brod, kurikulární reformě v oblastech, které souvisí s touto bakalářskou prací, a problematice záškoláctví, jak je zpracována v odborné literatuře a příslušných legislativních dokumentech.

V praktické části je pomocí dotazníkového šetření, které proběhlo na Střední zdravotnické škole Havlíčkův Brod, zkoumána problematika záškoláctví na této střední škole, zejména mezi žáky oboru Zdravotnický asistent, jež souvisí s případovou studií. Prostřednictvím řízeného rozhovoru je dále analyzován konkrétní případ záškoláctví. Jedná se o případ žákyně Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod, oboru Zdravotnický asistent, které její záškoláctví značně zkomplikovalo ukončení studia, jelikož nebyla připuštěna k maturitní zkoušce.

Na závěr jsou formulovány návrhy postupů a opatření, které by jako prevenci proti záškoláctví mohla využít Střední zdravotnická škola Havlíčkův Brod, dále návrhy pro střední školství a školský systém ČR.

2. Povinná školní docházka na ZŠ a SŠ

Jelikož problematika záškoláctví úzce souvisí se školní docházkou, následující kapitola se věnuje vymezení pojmu „povinná školní docházka“ a dále popisem povinné školní docházky na základní škole a popisem povinné školní docházky na střední škole.

2.1 Povinná školní docházka na základní škole

Podle § 36 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání začíná v ČR povinná školní docházka po dosažení šestého roku dítěte. Dítě, které dosáhlo věku 6 let, nastupuje do školy počátkem školního roku, který následuje po dni dosažení této věkové hranice. Počátek školní docházky ovlivňuje i skutečnost, zda dítě v šestém roce dosáhlo školní zralosti, tedy zda je tělesně a duševně přiměřeně vyspělé (Průcha, 2008, str. 243). Povinná školní docházka potom v ČR trvá 9 let.

Zákonný zástupce je podle § 36 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce na základní školu od 15. ledna do 15. února kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku. Tu potom dítě zahájí počátkem následujícího školního roku a stává se tak žákem základní školy.

V průběhu školního roku jsou žáci povinni docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat, přičemž zákonný zástupce je povinen zajistit, aby žák do školy nebo školského zařízení docházel. Zákonný zástupce žáka je také povinen doložit důvod nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka. Podmínky pro uvolňování žáka z vyučování a omlouvání neúčasti žáka ve vyučování stanovuje na každé škole individuálně školní řád.

Podle Vyhlášky 291/1991 o základní škole v případě podezření, že doklad potvrzující důvod nepřítomnosti žáka se zdá nevěrohodný, se může ředitel školy obrátit na zákonného zástupce nezletilého žáka nebo požádat o spolupráci věcně příslušný orgán. Věrohodnost doložených důvodů se dále ověřuje i v případě zvýšené omluvené nepřítomnosti. O této zvýšené omluvené nepřítomnosti nebo neomluvené nepřítomnosti informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. V případě neomluvené nepřítomnosti je potom postup následující:

- Neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin řeší třídní učitel se zákonným zástupcem nezletilého žáka formou pohovoru. Na tento pohovor je

zákonný zástupce nezletilého žáka pozván doporučeným dopisem. Na tomto pohovoru jsou potom projednány důvody nepřítomnosti žáka a způsoby omlouvání této nepřítomnosti. Třídní učitel také upozorní zákonného zástupce nezletilého žáka na povinnost dokládat důvody nepřítomnosti stanovenou zákonem a možné důsledky v případě, že žákova neomluvená nepřítomnost bude dále narůstat.

- Při počtu neomluvených hodin vyšším než 10 svolává ředitel školy školní výchovnou komisi složenou z ředitele školy, zákonného zástupce nezletilého žáka, třídního učitel, výchovného poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, případně školního metodika protidrogové prevence nebo dalších odborníků. Zákonný zástupce nezletilého žáka je na jednání výchovné komise pozván opět doporučeným dopisem.
- Pokud žákova neomluvená nepřítomnost přesáhne 25 hodin, ředitel školy zašle oznámení o pokračujícím záškoláctví příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo pověřenému obecnímu úřadu.
- Pokud dochází k opakovanému záškoláctví v průběhu školního roku, přestože zákonní zástupci už byli postiženi pro přestupek, dochází k v pořadí již druhému hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR. Od této chvíle je potom případ řešen jako trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže.

2.2 Povinná docházka na střední škole

Ke vzdělávání na střední škole lze podle § 59 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání přijmout uchazeče, kteří splnili povinnou školní docházku nebo úspěšně ukončili základní vzdělávání před splněním povinné školní docházky.

Žák, který splnil povinnou školní docházku, může zanechat vzdělávání na střední škole na základě písemného sdělení doručeného řediteli školy. Součástí sdělení nezletilého žáka je souhlas jeho zákonného zástupce. Žák přestává být žákem střední školy dnem následujícím po dni doručení tohoto sdělení řediteli školy, popřípadě dnem uvedeným ve sdělení o zanechání vzdělávání, pokud jde o den pozdější.

Jestliže se žák, který splnil povinnou školní docházku, neúčastní po dobu nejméně 5 vyučovacích dnů vyučování na střední škole a jeho účast není omluvena, vyzve ředitel

školy písemně zletilého žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka, aby neprodleně doložil důvody žákovy nepřítomnosti. Při této příležitosti ředitel školy také upozorní zletilého žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka, že pokud tyto důvody nedoloží, bude žák posuzován, jakoby vzdělání zanechal. Žák, který do 10 dnů od doručení výzvy do školy nenastoupí nebo nedoloží důvod nepřítomnosti, se posuzuje, jakoby vzdělávání zanechal posledním dnem této lhůty. Tímto posledním dnem tedy přestává být žákem střední školy.

Ředitel školy může žákovi, který splnil povinnou školní docházku, přerušit vzdělávání na střední škole na dobu nejvýše 2 let. Žákovi střední školy, který splnil povinnou školní docházku, a který neprospěl nebo nemohl být hodnocen, může ředitel školy povolit opakování ročníku po posouzení jeho dosavadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti. Žák základní školy, který plní povinnou školní docházku, v těchto případech opakuje ročník vždy.

3. Středoškolské vzdělávání

Předmětem této bakalářská práce je analýza záškoláctví na Střední zdravotnické škole Havlíčkův Brod. V následující kapitole je stručně definováno střední odborné vzdělávání, dále následuje stručný popis Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod a analýza Školního řádu Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod zabývající se školní docházkou žáků a jejich klasifikací. V této kapitole je také stručně popsána kurikulární reforma a Školní vzdělávací program oboru Zdravotnický asistent, jehož žáky se zabývá praktická část této bakalářské práce.

3.1 Střední odborné vzdělávání

Dle § 25 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání střední škola spadá do vzdělávací soustavy ČR. Střední nebo vyšší odborné vzdělávání lze provádět ve formě

- **Denní**, které probíhá pravidelně každý den v pětidenním vyučovacím týdnu v průběhu školního roku
- **Večerní**, které probíhá pravidelně několikrát v týdnu v rozsahu 10 – 18 hodin týdně v průběhu školního roku, zpravidla v odpoledních a večerních hodinách
- **Dálkové**, což je samostatné studium spojené s konzultacemi (200 – 220 konzultačních hodin ve školním roce)
- **Distanční**, které se uskutečňuje převážně nebo zcela prostřednictvím informačních technologií, případně spojené s individuálními konzultacemi
- **Kombinované**, což je střídání denní a jiné formy vzdělávání stanovené zákonem č. 561/2004 Sb.

Dle § 57 zákona č. 561/2004 Sb. je cílem středního vzdělávání rozvíjet vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání důležité pro osobní rozvoj jedince. Střední vzdělávání poskytuje žákům obsahově širší všeobecné vzdělání nebo odborné vzdělání spojené s všeobecným vzděláním a upevňuje jejich hodnotovou orientaci.

Dalšími cíli středního vzdělávání je vytvářet předpoklady pro plnoprávný osobní a občanský život, samostatné získávání informací a celoživotní učení, pokračování v navazujícím vzdělávání a přípravu pro výkon povolání nebo pracovní činnosti.

3.2 Střední zdravotnická škola Havlíčkův Brod

Střední zdravotnická škola je v odborné literatuře (Průcha, 2008, str. 233) definována jako střední odborná škola pro přípravu mládeže ve věku 15 – 18 let na povolání středních zdravotnických pracovníků, tzn. sester nebo laborantek. Studium je zakončeno maturitní zkouškou.

Střední zdravotnická škola Havlíčkův Brod byla založena v roce 1946. V současné době sdružuje 4 součásti: Střední zdravotnickou školu, Vyšší odbornou školu zdravotnickou, Domov mládeže, který zajišťuje ubytování pro žáky SZŠ, a jídelnu. (SZŠ, 2011)

SZŠ nabízí 2 čtyřleté studijní obory zakončené maturitní zkouškou: Zdravotnický asistent 53-41-M/01 a Zdravotnické lyceum 53-41-M/007. Odborná praxe probíhá v Nemocnici Havlíčkův Brod a ambulantních zařízeních v sídle školy.

VOŠZ nabízí dva studijní obory: diplomovaná všeobecná sestra a specializační studium pro psychiatrické sestry. (SZŠ, 2011)

3.2.1 Analýza Školního řádu Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod

Školní řád pro Střední zdravotnickou školu schválený Školskou radou Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod dne 26. 5. 2011, který je v plném znění k dispozici v Příloze č. 2, je rozdělen do několika částí.

Část I.

Část I. popisuje „Základní organizační pravidla týkající se práv, povinností a vzájemných vztahů“, kde jsou v příslušných podkapitolách uvedena práva žáků a jejich zákonných zástupců, rámcové povinnosti všech žáků, dále povinnosti zletilých žáků a povinnosti zákonných zástupců nezletilých žáků a další povinnosti žáků.

Mezi povinnosti související s předmětem této bakalářské práce patří především „Rámcové povinnosti“ všech žáků řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat. Tyto povinnosti dále specifikují „Další povinnosti žáků“, podle kterých jsou žáci povinni docházet do školy pravidelně a včas podle stanoveného rozvrhu a podle změn uveřejněných na nástěnce ve škole nebo na webu školy.

Mezi povinnosti související s předmětem této bakalářské práce patří dále „Povinnosti zletilých žáků“ dokládat důvody své nepřítomnosti ve vyučování v souladu se školním řádem a „Povinnosti zákonných zástupců nezletilých žáků“ dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem.

Tyto podmínky jsou specifikovány mezi „Dalšími povinnostmi žáků“, podle kterých nepřítomnost omlouvají třídní učitelé na základě písemného záznamu v omluvném listu. U nezletilých žáků musí být tento záznam podepsán zákonným zástupcem nebo ve výjimečném případě lékařem. U zletilých žáků podepisuje omluvenku lékař vždy, aniž by se jednalo o výjimečný případ. Zletilý žák se také může omlouvat sám, popřípadě může být omluven vychovatelkou Domova mládeže. Pokud je důvod nepřítomnosti předem znám, je povinností zákonného zástupce nezletilého žáka nebo samotného zletilého žáka požádat třídního učitele o uvolnění také předem. Mezi klasické důvody nepřítomnosti předem známé patří zimní dovolená mimo období jarních prázdnin nebo letní dovolená v mimosezónních termínech v červnu nebo září mimo období letních prázdnin. Stejně tak, pokud žák odchází během vyučování, je jeho povinností sdělit to třídnímu učiteli, jeho zástupci nebo vyučujícímu, jehož hodiny se žákův odchod týká. V takovém případě musí zástupce nezletilého žáka nebo sám zletilý žák předem písemně uvést čas a účel odchodu. V případě, že důvod nepřítomnosti nelze předem předvídat, zákonný zástupce nezletilého žáka, sám zletilý žák nebo vychovatelka Domova mládeže jsou povinni sdělit třídnímu učiteli důvod nepřítomnosti nejpozději do 3 dnů. Písemnou omluvenku žák předloží třídnímu učiteli co nejdříve po svém návratu do školy, jakmile je třídní učitel nebo jeho zástupce přítomen ve škole. Klasickým důvodem nepřítomnosti, jejíž důvod nelze předem předvídat, je nemoc.

Část I. dále popisuje „Provoz a vnitřní režim školy“, „Ochranu zdraví a bezpečnosti, ochranu před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí“ a „Podmínky zacházení se školním majetkem“. Jelikož problematika z těchto oblastí není předmětem této bakalářské práce, nejsou tyto oblasti blíže rozebírány.

Část II.

Část II. popisuje „Výchovná opatření“, jako jsou pochvaly a jiná ocenění nebo kázeňská opatření. Tato část uvádí, kdo a za jakých podmínek uděluje pochvaly, a dále popisuje druh kázeňských opatření, která lze žákovi podle závažnosti udělit v případě porušení povinností stanovených školním řádem. Jelikož problematika, kterou popisuje část II., není předmětem této bakalářské práce, není tato oblast blíže rozebírána.

Část III.

Část III. popisuje „Obecné zásady hodnocení klasifikace“, podle kterých jsou hodnocení a klasifikace průběžnou činností celého klasifikačního období. Pravidla pro získávání podkladů pro hodnocení a klasifikaci jsou v pravomoci jednotlivých učitelů a předmětových komisí, přičemž každý vyučující seznámí žáky se způsoby a kritérii hodnocení na počátku klasifikačního období. V každém případě ale vyučující musí uzavírat klasifikaci za dané období, kterým je myšleno jedno pololetí, nejméně ze tří známek, což je ve Školním řádu Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod zdůrazněno. Do výsledné klasifikace se na konci klasifikačního období v přiměřené míře zahrnuje i zájem žáka o předmět, úroveň jeho domácí přípravy, míra aktivity ve vyučovacích hodinách a jeho schopnost samostatného myšlení a práce. Výsledná klasifikace v obou pololetích se tak neurčuje pouze na základě průměru známek za příslušné období, což je ve Školním řádu Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod opět zdůrazněno.

Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitelka školy náhradní termín do konce září následujícího školního roku. Tato situace nastala i v případě, který je popisován v praktické části této bakalářské práce.

3.3 Kurikulární reforma

Kurikulární reforma postupně zavedla do vzdělávací soustavy nový systém vzdělávacích programů. Podle Jarníkové (2011) je její podstatou změna cílů a obsahu vzdělávání, které se více orientují na utváření a rozvoj dovedností, které jsou v tomto případě označovány jako klíčové kompetence, a k přípravě žáků pro praktický život.

Reformu popisují kurikulární dokumenty, které jsou tvořeny ve dvou úrovních, státní a školní. Na státní úrovni se jedná o Národní program vzdělávání a Rámcové vzdělávací programy. Na úrovni školní jsou to Školní vzdělávací programy, podle kterých se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách. Jedná se tedy o Rámcové vzdělávací programy, které si každá škola upraví podle sebe.

3.3.1 Zdravotnický asistent 53-41-M/01

Koncepce Školního vzdělávacího programu Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod pro obor Zdravotnický asistent, jehož žáky se zabývá praktická část této bakalářské práce, vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro obor Zdravotnický asistent 53-41-M/01.

Podle tohoto Učebního plánu ZA-1 (2011) jsou žáci vedeni tak, aby byli připraveni provádět činnosti základní ošetrovatelské péče nebo se pod přímým vedením nebo odborným dohledem podíleli na poskytování specializované ošetrovatelské péče. Během studia jsou žáci také připravováni na úspěšný vstup do osobního a občanského života.

Vedle výchovně vzdělávacího procesu se škola zaměřuje i na komplexní působení na osobnost žáka, aby byl schopen stanovit si hodnotový žebříček, rozvíjet svoje osobní záliby nebo kulturní a sportovní činnost. Škola podporuje také žákovu spoluodpovědnost za vlastní vzdělávání, podněcuje jeho potřebu pracovat na vlastním rozvoji a sebezdokonalování a usiluje o to, aby žák chápal podstatu a nutnost celoživotního vzdělávání.

4. Záškoláctví

Jak již název této bakalářské práce napovídá, jejím předmětem je problematika záškoláctví na střední škole. V následující kapitole je tedy blíže popsán pojem „záškoláctví“, druhy záškoláctví a možné způsoby prevence. V této kapitole jsou také uvedena některá fakta, která mají souvislost s praktickou částí této bakalářské práce.

4.1 Co je to záškoláctví

V současné době je záškoláctví velmi rozšířeným projevem nekázně. Záškoláctví bývá v odborné literatuře (Průcha, 2008, str. 310) charakterizováno jako zvláštní případ absentérství. Jedná se o jev, či situaci, kdy se žák úmyslně, bez omluvitelného důvodu a bez vědomí rodičů nebo s vědomím rodičů, ale bez souhlasu učitele nebo oprávněného zástupce školy, neúčastní vyučování.

Podle přílohy č. 11 metodického doporučení č. j. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování ve školním prostředí (2010) se za záškoláctví považuje neomluvená nepřítomnost žáka základní nebo střední školy. Jelikož žák tímto zanedbává školní docházku, v případě základní školy povinnou školní docházku, jedná se o porušení školního řádu dané školy a zároveň porušení školského zákona.

Nejčastěji se problematika záškoláctví objevuje na středních školách a dále potom na druhém stupni základních škol, což dokazuje i případová studie rozebraná v dalších kapitolách této bakalářské práce.

Nejčastějšími důvody záškoláctví jsou podle Fontany (2003, str. 359) obava žáka, že bude šikanován spolužáky, strach z některého učitele nebo nějakého trestu, obava ze selhání nebo nuda, a proto v záškoláctví hledá větší vzrušení. Jedná se ovšem o důvody záškoláctví na britských školách. Na českých školách v dnešní době patří podle přílohy č. 11 metodického doporučení č. j. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování ve školním prostředí (2010) mezi nejčastější důvody záškoláctví odpor ke škole často spojený s útekem z domova nebo toulkami.

4.2 Záškoláctví podle Ch. Kyriacou

Chris Kyriacou (2005, str. 44) uvádí 5 typů záškoláctví a to právě záškoláctví, záškoláctví s vědomím rodičů, záškoláctví s klamáním rodičů, útek ze školy a odmítání školy.

Pravé záškoláctví

Jedná se o situace, když žák do školy nechodí, přestože rodiče si myslí, že chodí. Tento typ záškoláctví je dále analyzován i v případové studii, která je předmětem praktické části této práce.

Záškoláctví s vědomím rodičů

Zde se jedná o situace, kdy žák do školy nechodí, jeho rodiče o absencích vědí stejně tak jako o tom, že žák k absencím nemá žádný oprávněný důvod. Jedná se o případy, kdy rodiče mají buď odmítavý postoj ke škole, nebo jsou závislí na pomoci a podpoře dítěte v domácnosti (např. péče o mladší nemocné sourozence apod.)

Záškoláctví s klamáním rodičů

V těchto situacích žáci, kteří ve skutečnosti důvod k absenci nemají, dokážou své rodiče přesvědčit o tom, že do školy jít nemohou. Rodiče jim tedy jejich smyšlenou absenci omluví.

Typickým příkladem záškoláctví s klamáním rodičů je situace, kdy žák rodičům tvrdí, že je mu špatně, bolí ho břicho nebo ho bolí v krku, a podaří se mu přesvědčit je, že nemůže jít do školy.

Někdy je velmi těžké poznat, zda se jedná o záškoláctví s klamáním rodičů nebo záškoláctví s vědomím rodičů.

Útěky ze školy

Útek ze školy znamená, že žák do školy přijde, aby jeho absence nebyla zaznamenána do třídní knihy, ale poté na hodinu, několik hodin nebo celý den školu opustí. V případě útěku na kratší dobu se žák může zdržovat v prostorách školy, v případě dlouhodobějšího útěku žáci prostory školy opouští.

K útekům ze školy často dochází v případech, kdy se žáci bojí zkoušení z určitého předmětu, písemky, sankce za nesplnění domácího úkolu nebo i osobní nesympatie vůči konkrétnímu vyučujícímu, který si na ně třeba zasedl.

Odmítání školy

K odmítání školy dochází v případech, kdy žákům představa školní docházky způsobuje psychické problémy. Jedná se o situace, kdy žák má z nějakého důvodu pocit, že učení je moc těžké, nebo strach, že bude šikanován či zesměšňován apod.

4.3 Záškoláctví podle R. Čapka

Záškoláctví lze také rozlišit na impulzivní a plánované (Čapek, 2008, str. 79)

Impulzivní záškoláctví

Impulzivní je záškoláctví, které žák předem neplánuje. Rozhodnutí, že nepůjde do školy nebo z ní odejde, přijde náhle a nepromyšleně.

Plánované záškoláctví

Plánované záškoláctví má žák předem dobře rozmyšlené. Odchod ze školy je plánovaný pod záminkou např. předpokládaného zkoušení, nahlášeného písemného testu, neoblíbeného předmětu nebo neoblíbeného učitele.

4.4 Prevence proti záškoláctví

Příloha č. 11 metodického doporučení č. j. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování ve školním prostředí (2010) uvádí 3 druhy prevence proti záškoláctví, kterými jsou

1. Nespecifická prevence, jejímž úkolem je posilovat kladný vztah žáků ke škole a všemu, co s ní souvisí (tzn. vzdělání, spolužáci, učitelé atd.) a posilovat zdravé klima školy. Tento druh prevence zahrnuje také nabídku mimoškolních zájmových činností.
2. Všeobecná primární prevence, jejímž úkolem je důsledné seznámení žáků i rodičů se školním řádem školy na začátku školního roku.
3. Specifická primární prevence, která zahrnuje včasné zahájení programů pro rizikové jedince nebo skupiny (tzn. třídní kolektivy, pedagogy nebo rodiče)

Důležitou složkou prevence proti záškoláctví je i správné působení rodičů na osobnost žáka. Rodinná situace je totiž dalším důležitým faktorem ovlivňujícím záškoláctví.

Carr-Gregg a Shale (2010, str. 52) uvádějí, že mladý člověk v období přechodu mezi pubertou a dospíváním potřebuje někoho, kdo mu poskytne potřebnou stabilitu a sebejistotu. Tento důvěryhodný rádce ho potom může odradit od některých chybných kroků, které se dospívající chystá udělat, nebo mu může pomoci s chybami, které už udělal. Rodiče by si měli uvědomit, že právě oni nemusí být vždy tím pravým a důvěryhodným člověkem, a také by se neměli cítit nijak ohroženi v případě, že tímto důvěrným rádcem je pro jejich dítě např. rodinný přítel, teta, strýc nebo třeba učitel.

4.5 Fakta o záškoláctví

Příloha č. 11 metodického doporučení č. j. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování ve školním prostředí (2010) uvádí nejčastější důvody, proč k záškoláctví dochází, způsoby, jakými záškoláci tráví čas, který by měli trávit ve škole, a další fakta. V této bakalářské práci budou uvedeny především proto, že v některých případech je možné najít jisté souvislosti, případně porovnání, s těmito fakty v dotazníkovém šetření nebo případové studii, které jsou popisovány v dalších kapitolách.

Podle Přílohy č. 11 metodického doporučení č. j. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování ve školním prostředí (2010) se záškoláctví často dopouští žáci fyzicky zruční a pracovití, kteří jsou ale citově nejistí a ve škole mají zkušenosti s neúspěchem, kterému se tímto chtějí vyhnout. Dalším důvodem, který se vyskytuje u téměř každého třetího žáka, je strach z nesplněných školních povinností.

Záškoláci pětkrát častěji tráví čas, který by měli trávit ve škole, doma než venku nebo ve městě a pouze asi šestina záškoláků tráví tento čas s kamarády. Navíc, každý dvanáctý záškolák uvádí, že na jeho záškoláctví se vůbec nepřišlo a dále téměř každý třetí záškolák uvádí, že za neomluvenou nepřítomnost nedostal žádný postih.

Záškoláci také často pocházejí z neúplných nebo nefunkčních rodin bez přiměřeného rodinného zázemí.

5. Vyhodnocení šetření

Se záškoláctvím se setkáváme dnes a denně na různých typech i stupních škol. Na Střední zdravotnické škole v Havlíčkově Brodě bylo provedeno šetření, jehož cílem bylo zjistit, v jaké míře tuto školu postihuje problematika záškoláctví, jak jsou zde problémy tohoto typu řešeny, a jakým způsobem se zde dohlíží na pravidelnou školní docházku.

5.1 Stanovené předpoklady

Předtím, než byly dotazníky žákům Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod rozdány, stanovila jsem několik předpokladů, které bych chtěla ověřit prostřednictvím dotazníkového šetření.

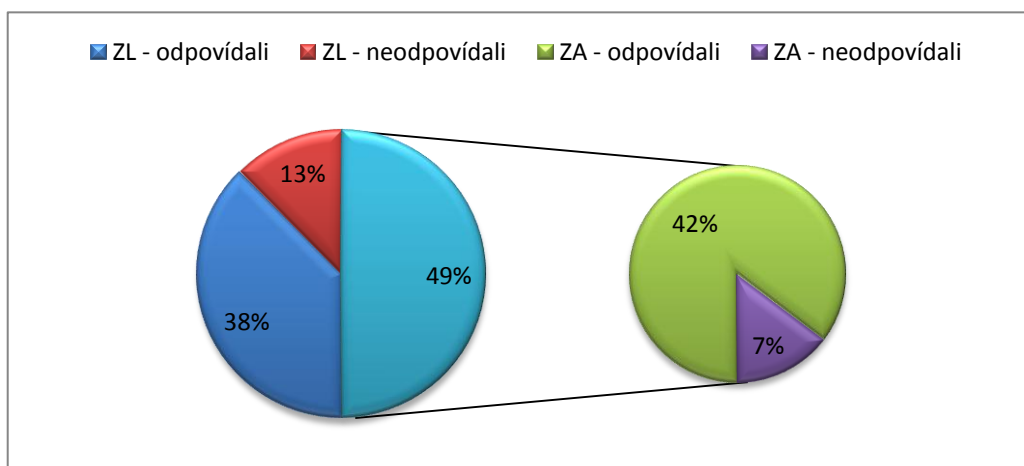
1. Předpokládám, že se zvyšujícím se věkem žáků, zvláště pak po dovršení hranice 18 let, bude stoupat podíl záškoláků v jednotlivých třídách.
2. Předpokládám, že nadpoloviční většina žáků bude mít zkušenost se skrytým záškoláctvím.
3. Předpokládám, že alespoň polovina žáků, kteří za školu nechodí, si myslí, že je problém „ulít se“ z vyučování, zatímco alespoň polovina žáků, kteří za školu chodí, si myslí, že to problém není.

Výsledky dotazníkového šetření budou také porovnány s některými fakty, která uvádí Příloha č. 11 metodického doporučení č. j. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování ve školním prostředí (2010).

- Důvodem záškoláctví, který se vyskytuje u téměř každého třetího žáka, je strach z nesplněných školních povinností.
- Asi šestina záškoláků tráví tento čas s kamarády.
- Každý dvanáctý záškolák uvádí, že na jeho záškoláctví se vůbec nepřišlo.
- Téměř každý třetí záškolák uvádí, že po neomluvené nepřítomnosti nedostal žádný postih.

5.2 Charakteristika respondentů

Při dotazníkovém šetření bylo osloveno 207 žáků SZŠ Havlíčkův Brod. Z oslovených 207 žáků, kteří na SZŠ Havlíčkův Brod studují, odpovědělo 166 žáků, z toho 88 žáků oboru Zdravotnický asistent a 78 žáků oboru Zdravotnické lyceum. Jednalo se o žáky ve věku 15 – 19 let, výjimečně starší.

Graf 1: Rozdělení žáků, kteří se zúčastnili šetření

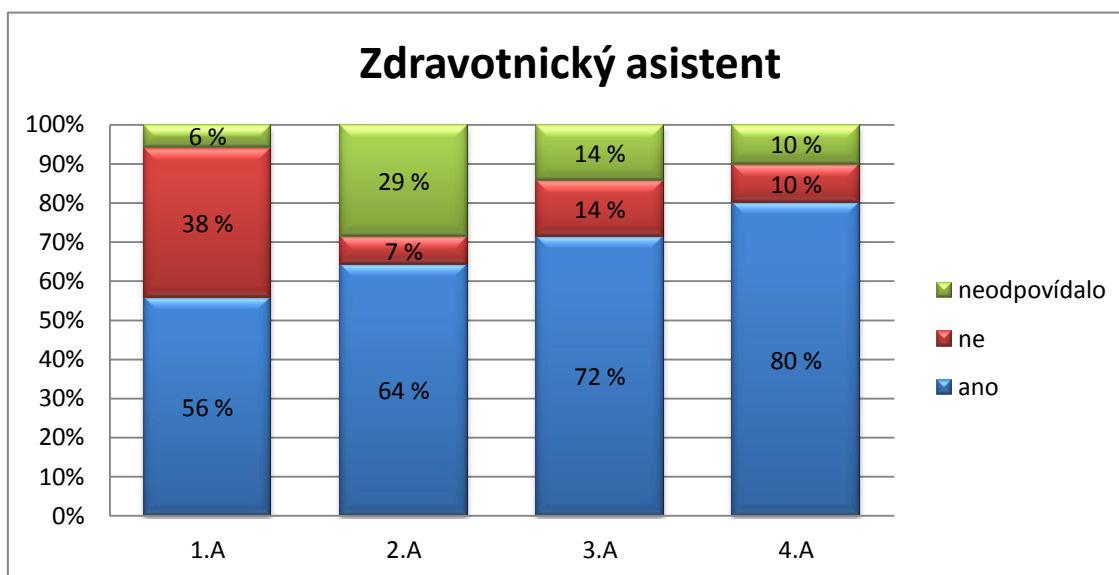
Tabulka 1: Rozdělení žáků, kteří se zúčastnili šetření

	Lyceum		Asistent		celkem	
	četnost	%	četnost	%	četnost	%
odpovídali	77	38	88	42	166	80
neodpovídali	26	13	15	15	41	20

Jelikož tato práce zkoumá především problematiku záškoláctví žáků oboru Zdravotnický asistent, následně budou analyzována zejména data získaná od žáků tohoto oboru. Výsledky šetření pro celou Střední zdravotnickou školu a obor Zdravotnické lyceum poslouží především pro porovnání.

5.3 Popis šetření

Otázka č. 1: Upřímně řečeno, ulil(a) ses někdy z vyučování na této škole?

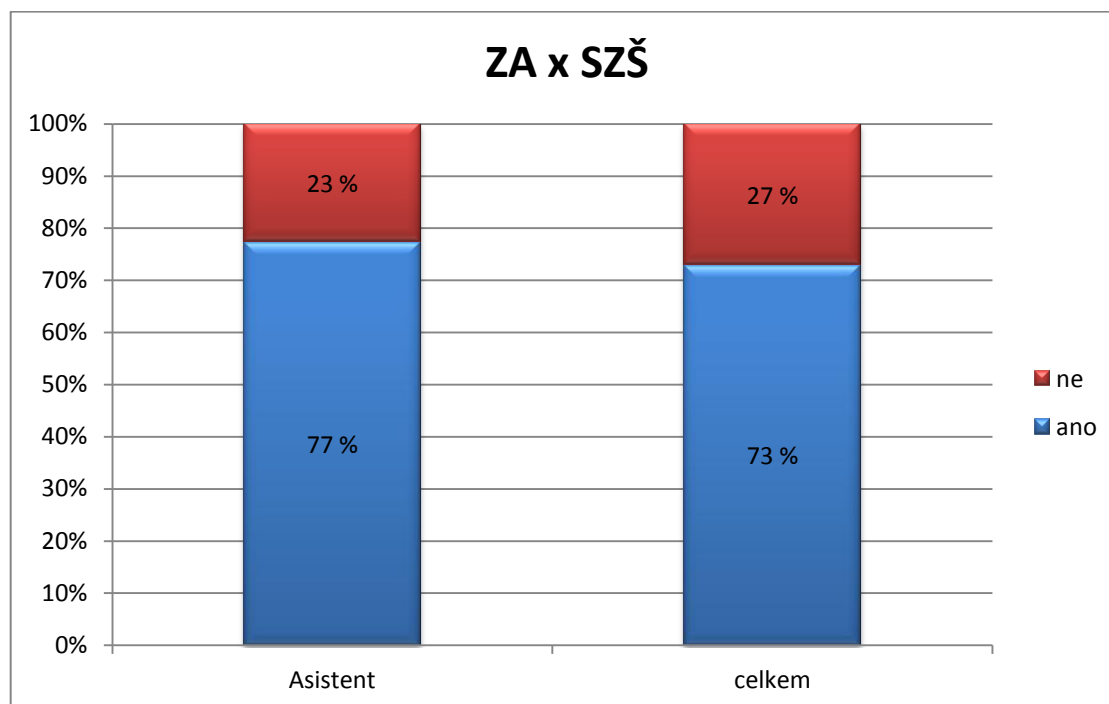
Graf 2: Rozdělení žáků podle toho, jestli za školu chodí nebo ne

Tabulka 2: Rozdělení žáků podle toho, jestli za školu chodí nebo ne

	1.A		2.A		3.A		4.A	
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%
ano	19	56	18	64	15	72	16	80
ne	13	38	2	7	3	14	2	10
neodpovídalo	2	6	8	29	3	14	2	10

Komentář:

Dle výsledků šetření je záškoláctví na této škole jevem skutečně rozšířeným. Zaměříme-li se na podíl záškoláků v každé třídě (viz graf č. 2), můžeme sledovat jeho lehce stoupající tendenci. Výsledky šetření znázorněné v grafu č. 2 potvrdily předpoklad č. 1: „Se zvyšujícím se věkem žáků, zvláště pak po dovršení hranice 18 let, bude stoupat podíl záškoláků v jednotlivých třídách.“

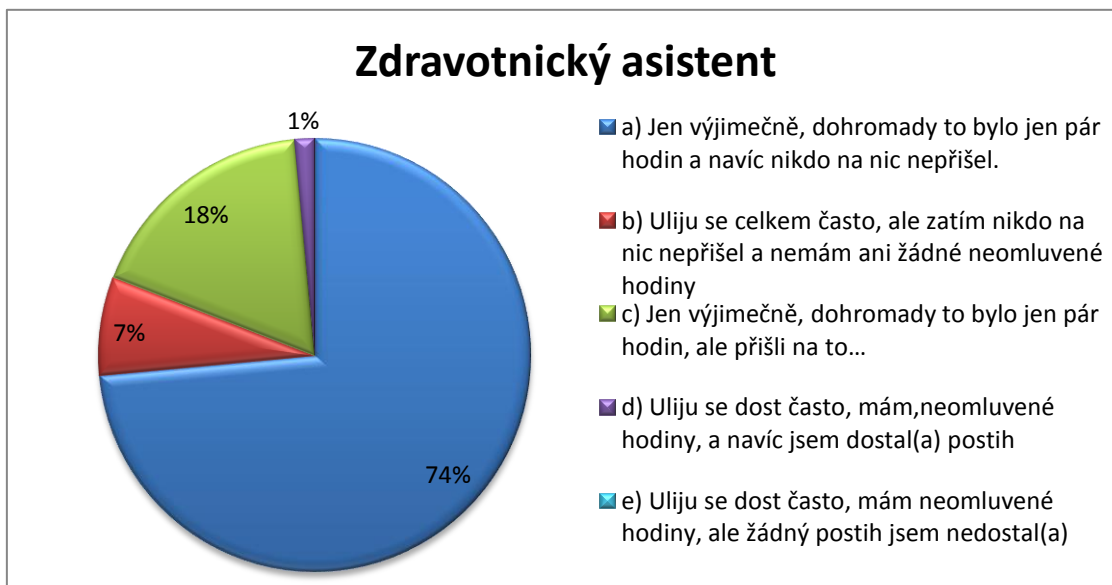
Graf 3: Porovnání podílu záškoláků oboru Zdravotnický asistent a celé SZŠ

Tabulka 3: Porovnání podílu záškoláků oboru Zdravotnický asistent a celé SZŠ

	Asistent		celkem	
	četnost	%	četnost	%
ano	68	77	121	73
ne	20	23	45	27

Komentář:

77% dotázaných žáků oboru Zdravotnický asistent uvedlo, že během svého studia už se z vyučování někdy „ulili“. Zbylých 23 % dotázaných uvedlo, že do školy poctivě chodí. Porovnáme-li tento výsledek s výsledkem šetření pro celou školu (viz. graf č. 3), zjistíme, že v případě oboru Zdravotnický asistent je podíl záškoláků o něco vyšší, než je podíl záškoláků na celé SZŠ.

Otázka č. 2: Pokud ses ze školy někdy ulil(a), bylo to:**Graf 4: Přehled způsobů záškoláctví žáků oboru Zdravotnický asistent****Tabulka 4: Přehled způsobů záškoláctví žáků oboru Zdravotnický asistent**

a		b		c		d		e	
četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%
50	77	5	7	12	18	1	1	0	0

Komentář:

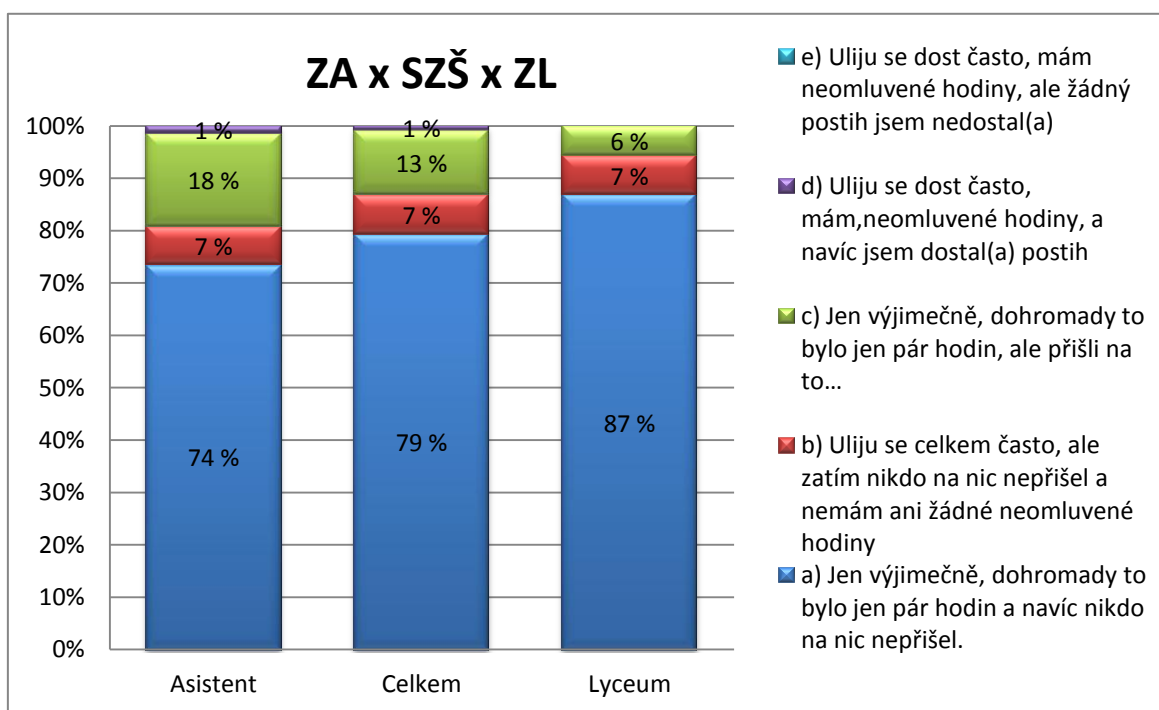
Na základě odpovědí žáků, kteří mají se záškoláctvím co dočinění (viz graf č. 4), lze konstatovat, že na této škole se ve velké míře vyskytuje skryté záškoláctví. Jedná se buď o výjimečné případy záškoláctví, kdy nikdo na nic nepřišel, které pokrývají 74 % záškoláctví oboru Zdravotnický asistent, nebo případy, kdy žáci uvedli, že za školu chodí často (od 3 do 20 hodin měsíčně), ale nikdo na nic nepřišel, kteří pokrývají 8 % záškoláctví v oboru Zdravotnický asistent. V těchto případech se jedná o skryté právě záškoláctví.

Žáci, kteří uvedli, že na jejich výjimečné záškoláctví někdo přišel, ve většině případů doplnili, že o jejich záškoláctví věděli rodiče. Jedná se o skryté záškoláctví s vědomím rodičů.

Při šetření se objevila i žákyně, která uvedla, že na její záškoláctví, které činilo zhruba 6 neomluvených hodin, se přišlo a následovala důtka třídního učitele. Podle

výsledků šetření se ale jednalo o jediný odhalený případ na SZŠ, za který ale také následovalo potrestání.

Výsledky šetření znázorněné v grafu č. 4 potvrdily předpoklad č. 2: „*Nadpoloviční většina žáků bude mít zkušenost se skrytým záškoláctvím.*“ Porovnáme-li dále výsledky šetření na SZŠ Havlíčkův Brod a fakta, které uvádí Příloha č. 11 (2010), zjistíme, že 78 % případů, kdy se na žákovo záškoláctví na SZŠ vůbec nepřišlo, značně převyšuje 1/12 neodhalených případů, kterou uvádí Příloha č. 11 (2010).

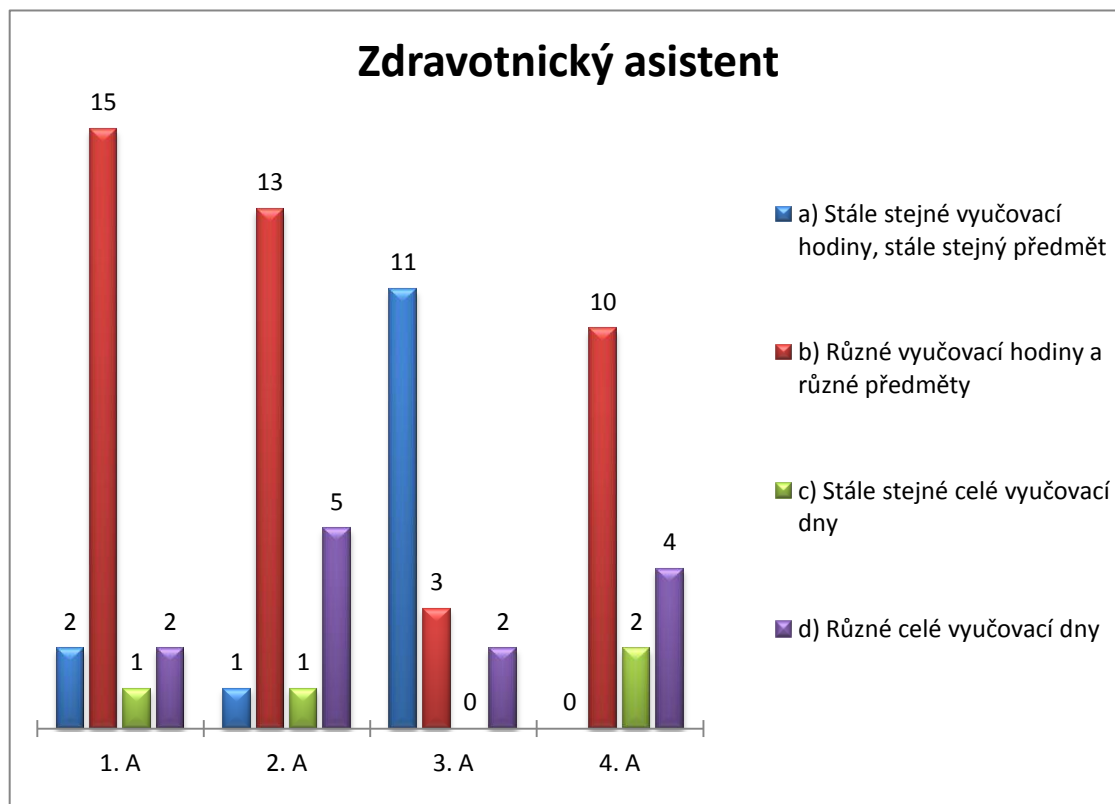
Graf 5: Porovnání způsobů záškoláctví oborů Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum a celé SZŠ

Tabulka 5: Porovnání způsobů záškoláctví oborů Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum a celé SZŠ

	Asistent		Celkem		Lyceum	
	četnost	%	četnost	%	četnost	%
a	50	74	96	79	46	87
b	5	7	9	7	4	7
c	12	18	15	13	3	6
d	1	1	1	1	0	0
e	0	0	0	0	0	0

Komentář:

Porovnáme-li podíly skrytého záškoláctví, které v grafu č. 5 ukazují odpovědi A a B, v oboru Zdravotnický asistent, v oboru Zdravotnické lyceum a na celé SZŠ, zjistíme, že právě obor Zdravotnický asistent má tento podíl nejnižší ze všech.

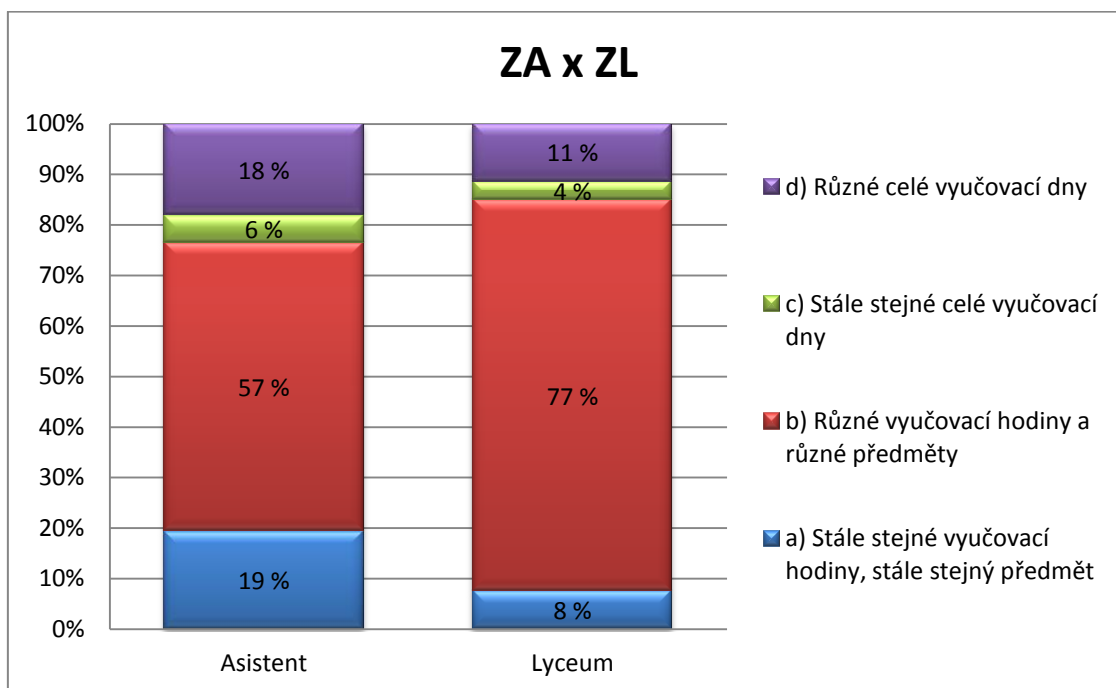
Otázka č. 3: Pokud ses ze školy někdy ulil(a), jednalo se:**Graf 6: Přehled hodin zameškaných při záškoláctví****Tabulka 6: Přehled hodin zameškaných při záškoláctví**

	1. A	2. A	3. A	4. A
a	2	1	11	0
b	15	13	3	10
c	1	1	0	2
d	2	5	2	4

Komentář:

Z výsledků šetření vyplývá, že pokud se žáci záškoláctví dopustili, nejčastěji se jednalo o různé vyučovací hodiny a různé předměty, takže záměrné vyhýbání se nějakému předmětu spíše nelze brát v úvahu kromě třídy 3.A. V případě třídy 3.A výsledky šetření ukazují častý výskyt záškoláctví při stále stejných vyučovacích hodinách, tedy stále stejném předmětu (viz graf č. 6).

Dalším často se vyskytujícím případem je potom záškoláctví pokrývající celé různé vyučovací dny.

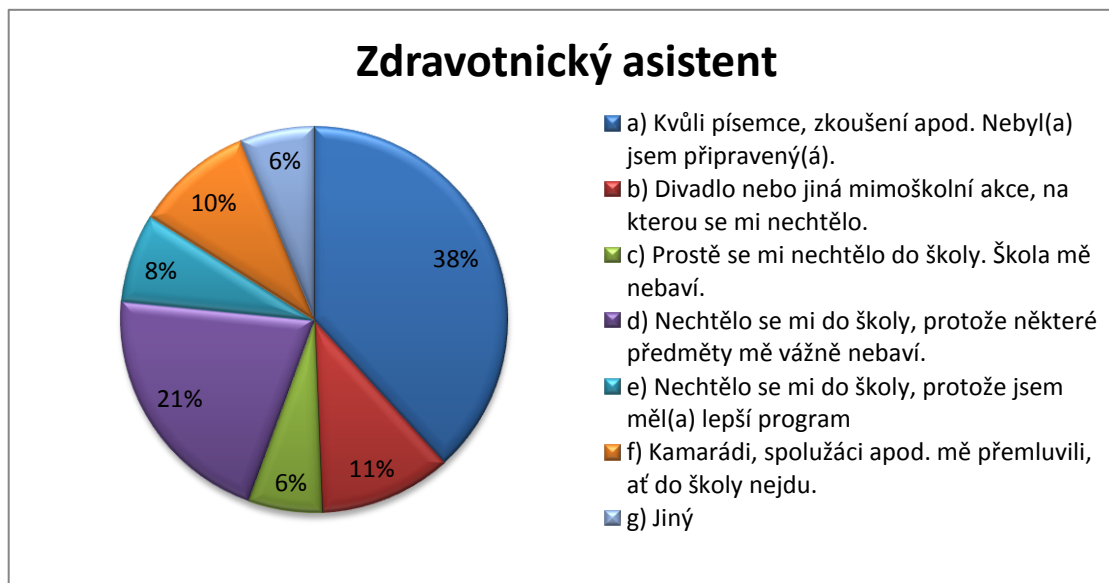
Graf 7: Porovnání hodin zameškaných při záškoláctví oborů Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum

Tabulka 7: Porovnání hodin zameškaných při záškoláctví oborů Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum

	Asistent		Lyceum	
	četnost	%	četnost	%
a	14	19	4	8
b	41	57	41	77
c	4	6	2	4
d	13	18	6	11

Komentář:

Porovnáme-li mezi sebou obory Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum (viz. graf č. 7), zjistíme, že obor Zdravotnický asistent má mnohem vyšší podíl záškoláctví pokrývajících stále stejné vyučovací hodiny a také vyšší podíl záškoláctví pokrývajících stále stejné celé vyučovací dny. Většina žáků oboru Zdravotnické lyceum, konkrétně 77 % dotázaných, se ze školy „ulívá“ na různé vyučovací hodiny.

Otázka č. 4: Pokud ses ze školy někdy ulil(a), proč jsi to udělal(a)?**Graf 8: Přehled důvodů k záškoláctví oboru Zdravotnický asistent****Tabulka 8: Přehled důvodů k záškoláctví oboru Zdravotnický asistent**

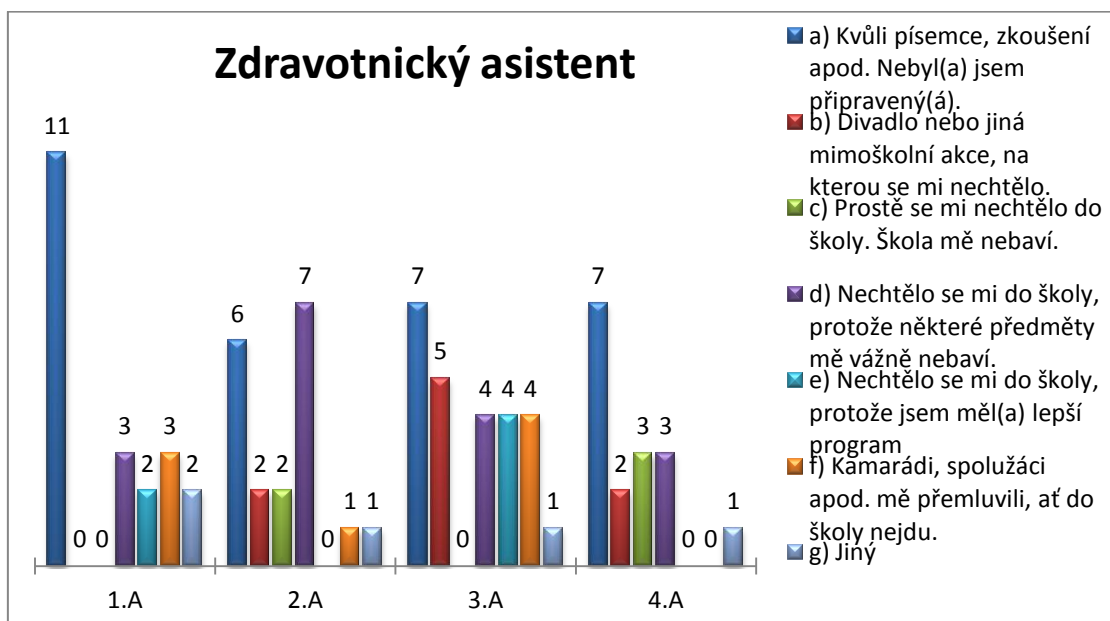
a		b		c		d		e		f		g	
četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%
31	38	9	11	5	6	17	21	6	8	8	10	5	6

Komentář:

Jak ukazuje graf č. 8, hlavním důvodem záškoláctví jsou pro žáky oboru Zdravotnický asistent nejčastěji písemné práce, zkoušení apod. Žáci se na ně nepřipraví tak, jak by měli nebo se podvědomě bojí, že při nich neobstojí, a do školy proto raději vůbec nejdu, minimálně na hodinu, kdy má daná zkouška proběhnout.

Jako další velmi časný důvod žáci uváděli, že je ve škole nebaví některé předměty. Oproti tomu pouze malé množství žáků uvedlo, že je nebaví škola celkově.

Porovnáme-li dále výsledky šetření na SZŠ Havlíčkův Brod a fakta, které uvádí Příloha č. 11 (2010), zjistíme, že 38 % žáků, kteří uvedli, že důvodem jejich záškoláctví byla nedostatečná příprava, zhruba odpovídá 1/3 záškoláků, kteří podle Přílohy č. 11 (2010) jako důvod záškoláctví uvedli strach z nesplněných školních povinností. Dále podíl 10 % záškoláků, kteří uvedli, že důvodem jejich záškoláctví byli kamarádi nebo spolužáci, kteří je přemluvili, aby do školy nešli, je menší, než podíl 1/6 záškoláků, kterou v tomto případě uvádí Příloha č. 11 (2010).

Graf 9: Podrobný přehled důvodů k záškoláctví jednotlivých ročníků oboru Zdravotnický asistent

Tabulka 9: Podrobný přehled důvodů k záškoláctví jednotlivých ročníků oboru Zdravotnický asistent

	1.A	2.A	3.A	4.A
a	11	6	7	7
b	0	2	5	2
c	0	2	0	3
d	3	7	4	3
e	2	0	4	0
f	3	1	4	0
g	2	1	1	1

Komentář:

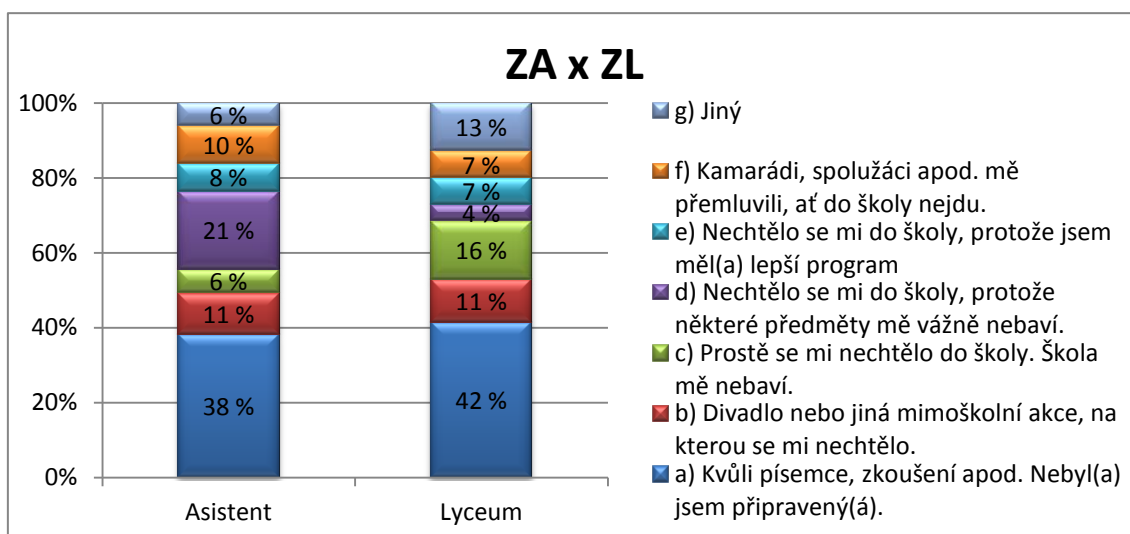
Pokud se zaměříme na analýzu důvodů záškoláctví v každé třídě zvlášť (viz graf č. 9), zjistíme, že se, až na důvody, jako jsou písemná práce nebo zkoušení či nezájem o některé předměty, poměrně různí.

Žáci 1. ročníku dále uváděli jako důvod kamarády nebo spolužáky, kteří je k záškoláctví přemlouvali nebo lepší program, kterým měly být společné chvíle s partnerem nebo přáteli. Žáci zde také uváděli „klasické“ důvody jako např.: „Zaspala jsem.“ nebo „Nestihla jsem autobus.“

V případě žáků 2. ročníku byl nezájem o některé předměty častějším důvodem k záškoláctví než písemná práce nebo zkoušení. Dalšími důvody byly mimoškolní akce, na které se žákům nechtělo nebo nezájem o celou školu. Žáci dále jako důvod uváděli i kamarády nebo spolužáky a jiné důvody, které ovšem blíže nespecifikovali.

Žáci 3. ročníku často jako další důvody uváděli mimoškolní akce, na které se jim nechtělo, nezájem o některé předměty, kamarády i lepší program, kterými měly být výlet s rodinou, koncert, divadlo nebo nákupy. V případě jiných důvodů bylo mimo jiné uvedeno: „*Nevolnost, která se ale dala přemoci, takže by mě ve škole nijak neomezovala.*“

Žáci 4. ročníku uváděli jako důvod k záškoláctví jak nezájem o školu, tak nezájem o některé předměty nebo mimoškolní akce. Mezi jinými důvody se objevilo vysvětlení: „*Získám více času pro dohnání zameškaného učiva.*“

Graf 10: Porovnání důvodů k záškoláctví oboru Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum

Tabulka 10: Porovnání důvodů k záškoláctví oboru Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum

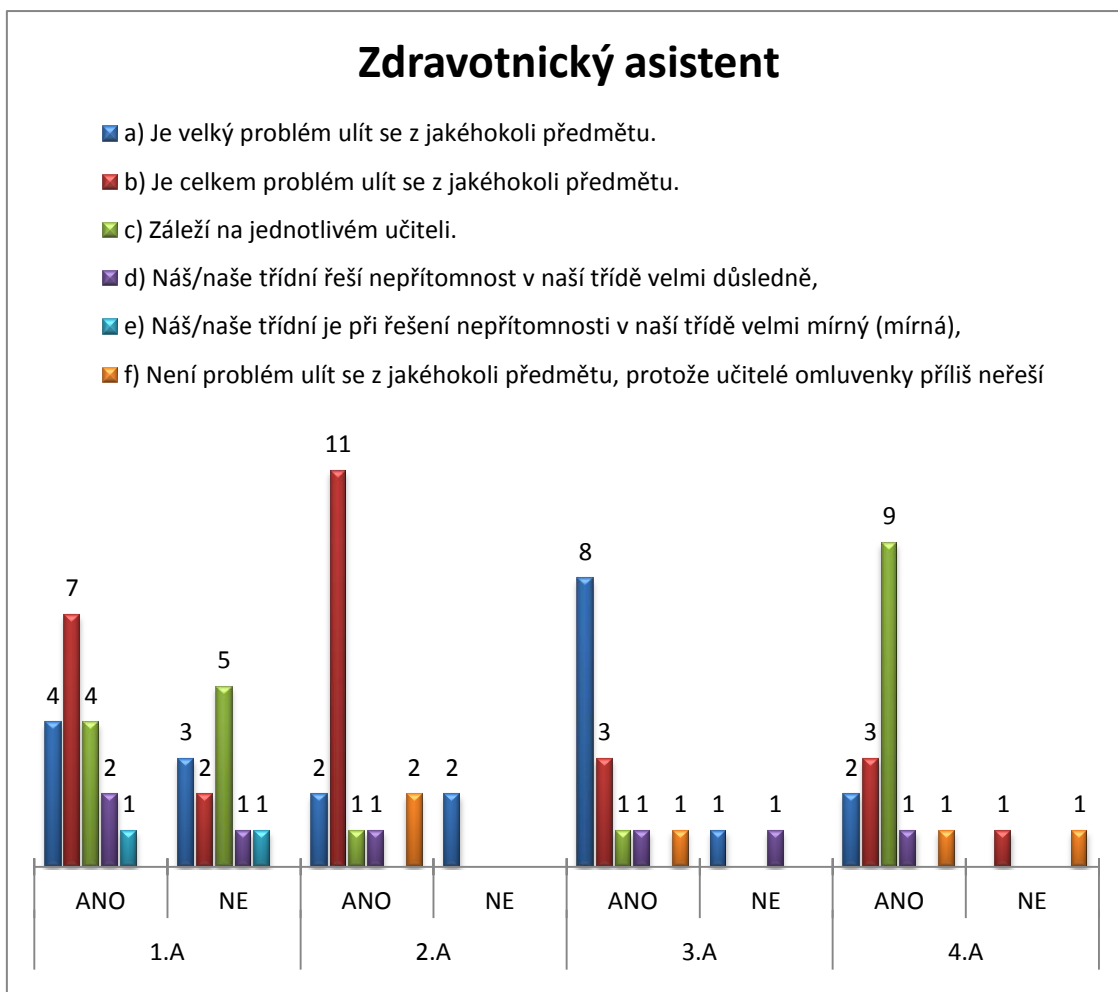
	a		b		c		d		e		f		g	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Asistent	31	38	9	11	5	6	17	21	6	8	8	10	5	6
Lyceum	29	42	8	11	11	16	3	4	5	7	5	7	9	13

Komentář:

Porovnáme-li důvody, které vedly k záškoláctví žáky oboru Zdravotnický asistent a žáky oboru Zdravotnické lyceum (viz graf č. 10), mají téměř stejné nebo podobné podíly. Důvody obou skupin se liší pouze v podílu žáků, které nebaví některé předměty, a žáků, které nebaví celá škola.

Mezi žáky oboru Zdravotnický asistent najdeme spíše žáky, které nebaví pouze některé předměty. Mezi žáky oboru Zdravotnické lyceum je mnohem větší podíl žáků, které nebaví škola celá.

Otázka č. 5: Ať už jsi za školou byl(a) nebo ne, jak důsledně se podle tebe ve vaší škole řeší nepřítomnost?

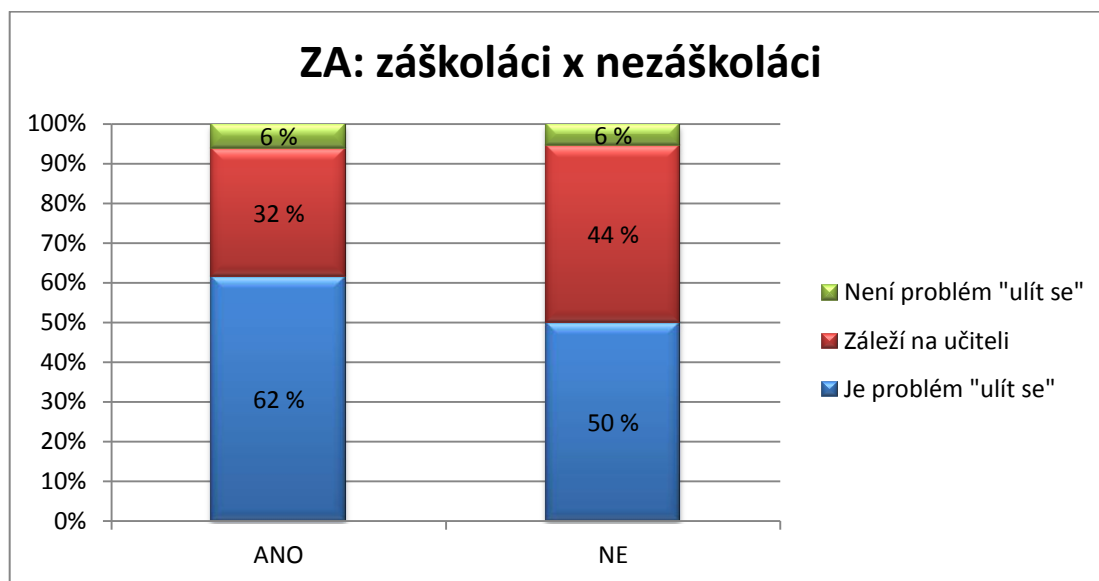

Graf 11: Přehled názorů žáků na možnost "ulít se" ze školy

Tabulka 11: Přehled názorů žáků na možnost "ulít se" ze školy

	1.A		2.A		3.A		4.A	
	ANO	NE	ANO	NE	ANO	NE	ANO	NE
a	4	3	2	2	8	1	2	0
b	7	2	11	0	3	0	3	1
c	4	5	1	0	1	0	9	0
d	2	1	1	0	1	1	1	0
e	1	1	0	0	0	0	0	0
f	0	0	2	0	1	0	1	1

Názory na to, jak důsledně se řeší nepřítomnost ve vyučování na SZŠ, se v jednotlivých třídách poměrně liší, což ukazuje i graf č. 11.

Graf 12: Porovnání názorů na možnost "ulít se" ze školy žáků, kteří za školu chodí, a žáků, kteří za školu nechodí

Tabulka 12: Porovnání názorů na možnost "ulít se" ze školy žáků, kteří za školu chodí, a žáků, kteří za školu nechodí

	záškoláci		nezáškoláci	
	četnost	%	četnost	%
Je problém "ulít se"	40	62	9	50
Záleží na učiteli	21	32	8	44
Není problém "ulít se"	4	6	1	6

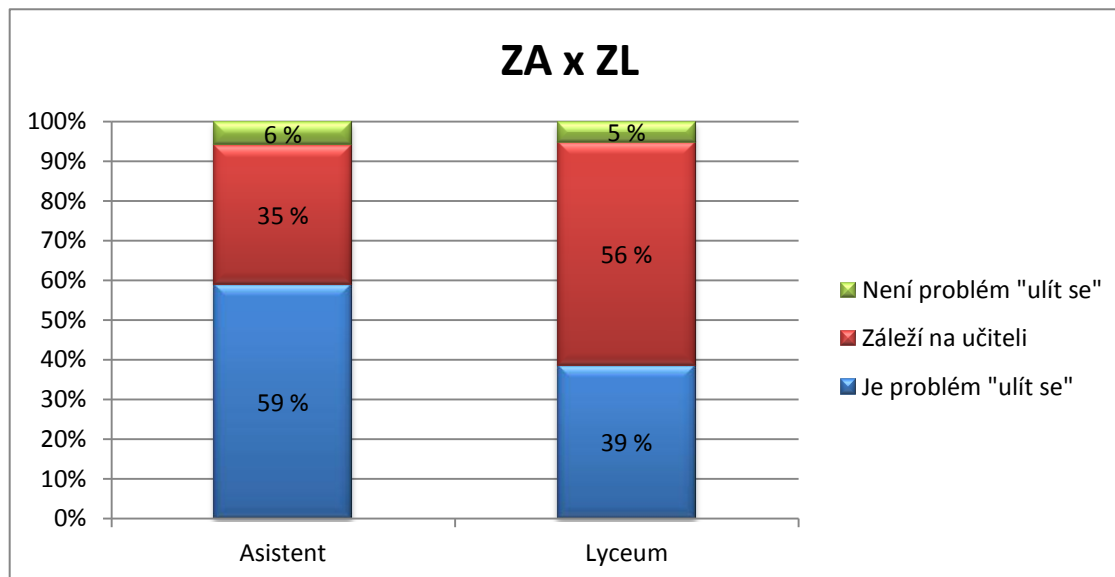
Komentář:

Zaměříme-li se na porovnání mínění záškoláků a žáků, kteří uvedli, že za školou nikdy nebyli (viz graf č. 12), zjistíme, že více než polovina záškoláků, konkrétně 62 % dotázaných, si myslí, že „ulít se“ z vyučování je na SZŠ problém. Ze skupiny žáků, kteří uvedli, že za školou nikdy nebyli, má stejný názor pouze polovina dotázaných, což je mnohem menší podíl než v případě záškoláků.

V porovnání se záškoláky si ale mnohem větší podíl žáků, kteří uvedli, že za školou nikdy nebyli, konkrétně 44 % dotázaných, myslí, že záleží na jednotlivých učitelích nebo na přístupu třídního učitele nebo třídní učitelky. Stejného názoru je potom pouze 32 % dotázaných záškoláků. Zhruba 6 % dotázaných (záškoláků i „nezáškoláků“) si myslí, že není problém „ulít se“ z jakéhokoli předmětu.

Výsledky šetření znázorněné v grafu č. 12 ukázaly, že předpoklad č. 3 „Alespoň polovina žáků, kteří za školu nechodí, si myslí, že je problém „ulít se“ z vyučování, zatímco alespoň polovina žáků, kteří za školu chodí, si myslí, že to problém není.“ je správný pouze v případě žáků, kteří uvedli, že za školu nechodí. Polovina těchto žáků si skutečně myslí,

že je problém „ulít se“ ze školy. Druhá část předpokladu, která se týká záškoláků, ale potvrzena nebyla, jelikož 62 % záškoláků si také myslí, že je problém „ulít se“ ze školy, a pouze 6 % záškoláků si myslí, že to problém není.

Graf 13: Porovnání názorů na možnost "ulít se" ze školy žáků oboru Zdravotnický asistent a oboru Zdravotnické lyceum

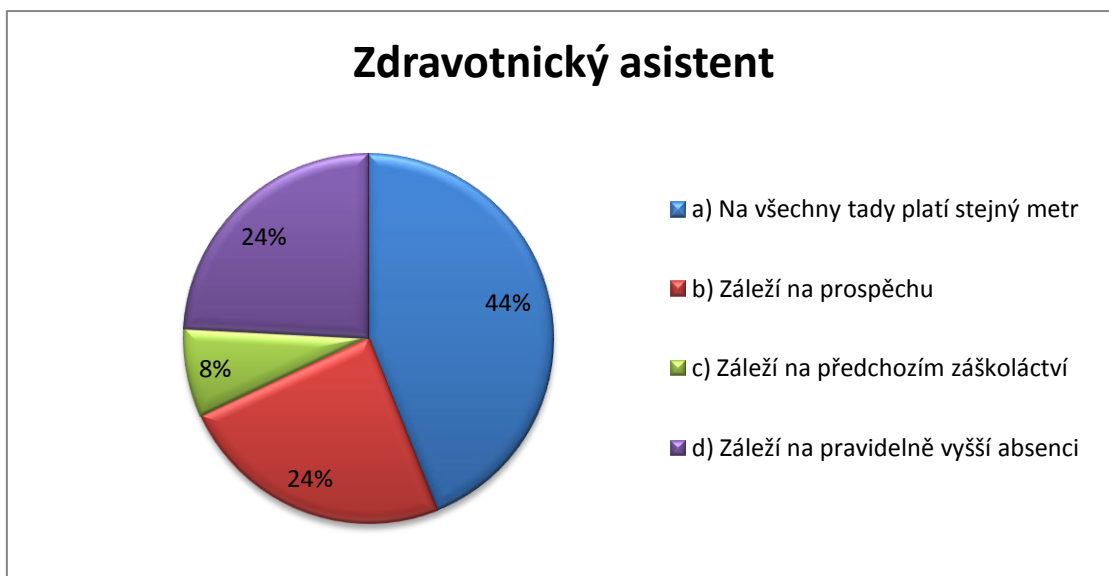
Tabulka 13: Porovnání názorů na možnost "ulít se" ze školy žáků oboru Zdravotnický asistent a oboru Zdravotnické lyceum

	Asistent		Lyceum	
	četnost	%	četnost	%
Je problém "ulít se"	49	59	30	39
Záleží na učiteli	29	35	44	56
Není problém "ulít se"	5	6	4	5

Komentář:

Porovnáme-li názory žáků oboru Zdravotnický asistent a žáků oboru Zdravotnické lyceum (viz graf č. 13), zjistíme, že v případě žáků oboru Zdravotnické lyceum výrazně převažuje názor, že záleží na jednotlivých učitelích nebo na přístupu třídního učitele nebo třídní učitelky, který sdílí 56 % dotázaných žáků. V případě oboru Zdravotnický asistent převažuje, jak již bylo popsáno výše, názor, že „ulít se“ z vyučování je na SZŠ problém.

Otázka č. 6: Ať už jsi za školou byl(a) nebo ne, myslíš, že škola hodnotí a přistupuje k nepřítomnosti všech žáků stejně?

Graf 14: Přehled názorů na přístup k žákům oboru Zdravotnický asistent

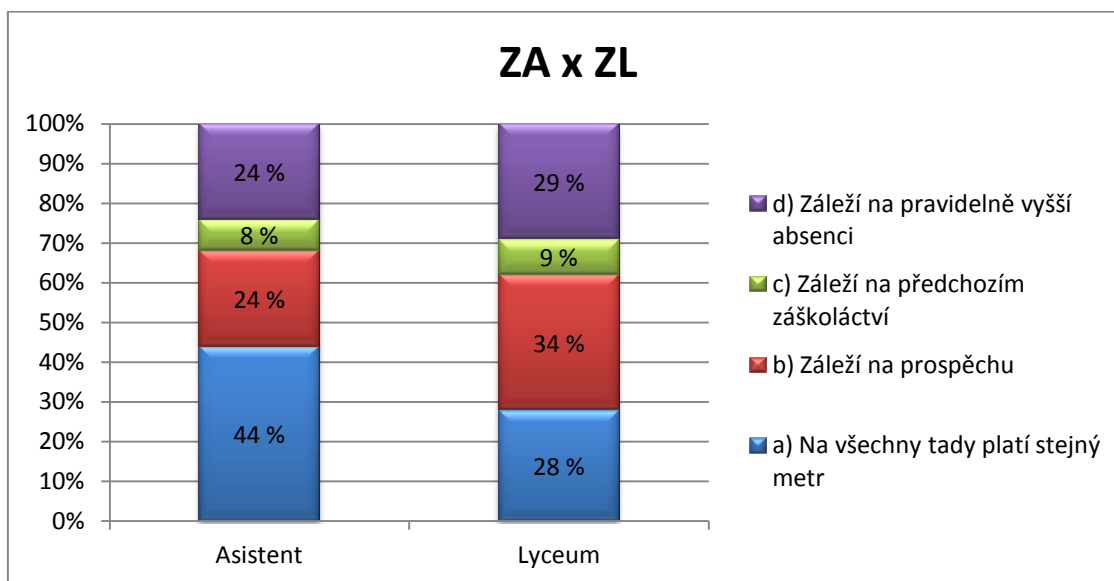
Tabulka 14: Přehled názorů na přístup k žákům oboru Zdravotnický asistent

a		b		c		d	
četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%
40	44	22	24	7	8	22	24

Komentář:

Jak je vidět v grafu č. 14, žáci si z velké části, kterou tvoří 44 % dotázaných, myslí, že při hodnocení a řešení nepřítomnosti ve výuce se ke všem přistupuje stejně. Dalšími častými názory, které se objevily u 24 % dotázaných žáků, bylo mínění, že hodnocení nepřítomnosti záleží na její výši nebo na prospěchu žáka. Žáci si myslí, že nepřítomnost těch, kteří dobře prospívají, a důvody této nepřítomnosti se neřeší tak důsledně jako nepřítomnost těch, kteří neprospívají. Mnohem důsledněji se podle dotázaných žáků také řeší nepřítomnost těch žáků, jejichž nepřítomnost ve vyučování je pravidelně vyšší než v případě ostatních žáků.

Pouze necelá desetina, konkrétně 8 % dotázaných, si myslí, že mnohem důsledněji se řeší nepřítomnost a důvody této nepřítomnosti u žáků, kteří už problémy se záškoláctvím měli, a je to o nich známo.

Graf 15: Porovnání názorů na přístup k žákům oboru Zdravotnický asistent a oboru Zdravotnické lyceum

Tabulka 15: Porovnání názorů na přístup k žákům oboru Zdravotnický asistent a oboru Zdravotnické lyceum

	Asistent		Lyceum	
	četnost	%	četnost	%
a	40	44	22	28
b	22	24	27	34
c	7	8	7	9
d	22	24	23	29

Komentář:

Porovnáme-li mínění žáků oboru Zdravotnický asistent a mínění žáků oboru Zdravotnické lyceum (viz graf č. 15), zjistíme, že u žáků oboru Zdravotnické lyceum nejvíce, a to u 34 % dotázaných, převládá názor, že nepřítomnost těch, kteří dobře prospívají a důvody této nepřítomnosti se neřeší tak důsledně jako nepřítomnost těch, kteří neprospívají. U žáků oboru Zdravotnický asistent dominuje, jak již bylo popsáno výše, názor, že ke všem žákům a jejich nepřítomnosti ve výuce se přistupuje stejně.

5.4 Vyhodnocení předpokladů

Úkolem šetření bylo ověřit stanovené předpoklady:

1. Předpokládám, že se zvyšujícím se věkem žáků, zvláště pak po dovršení hranice 18 let, bude stoupat podíl záškoláků v jednotlivých třídách.
2. Předpokládám, že nadpoloviční většina žáků bude mít zkušenost se skrytým záškoláctvím.

3. Předpokládám, že alespoň polovina žáků, kteří za školu nechodí, si myslí, že je problém „ulít se“ z vyučování, zatímco alespoň polovina žáků, kteří za školu chodí, si myslí, že to problém není.

Výsledky šetření potvrdily předpoklad č. 1, že se zvyšujícím se věkem žáků, zvláště pak po dovršení hranice 18 let, bude stoupat podíl záškoláků v jednotlivých třídách. Čím starší žáci oboru Zdravotnický asistent jsou, tím vyšší je podíl záškoláků v jednotlivých třídách.

Potvrzený byl i předpoklad č. 2, že nadpoloviční většina žáků bude mít zkušenost se skrytým záškoláctvím. Se skrytým záškoláctvím mají zkušenost dokonce více než $\frac{3}{4}$ žáků oboru Zdravotnický asistent.

Výsledky šetření úplně nepotvrdily předpoklad č. 3, že alespoň polovina žáků, kteří za školu nechodí, si myslí, že je problém „ulít se“ z vyučování, zatímco alespoň polovina žáků, kteří za školu chodí, si myslí, že to problém není. Polovina žáků, kteří uvedli, že za školu nechodí, si sice myslí, že je problém „ulít se“ z vyučování, ovšem stejného názoru je i více než polovina záškoláků. Že není problém „ulít se“ z vyučování si myslí pouze malý podíl dotázaných žáků.

5.5 Shrnutí šetření

Z dotazníkového šetření vyplývá, že záškoláctví je na Střední zdravotnické škole jev velmi častý a dobře skrytý. Poměrně často se také jedná o případy, kdy o záškoláctví svých dětí věděli rodiče. Případ, kdy bylo záškoláctví odhaleno i ve škole a potrestáno, se při šetření objevil pouze jeden. Lze tedy říci, že škola nemá moc dobrý přehled o záškoláctví svých žáků, ovšem pokud něco takového odhalí, případem se zabývá, „nesmete ho ze stolu“ a řádně ho vyřeší.

Procentuální podíl záškoláků u oboru Zdravotnický asistent lehce převyšuje procentuální podíl záškoláků na celé Střední zdravotnické škole.

Žáci se nejčastěji „ulívají“ z různých hodin. Pouze v jedné třídě oboru Zdravotnický asistent se objevil výrazný počet žáků, kteří opakovaně nechodí na stejné vyučovací hodiny jednoho předmětu. Nejčastějším důvodem k záškoláctví žáků oboru Zdravotnický asistent je nedostatečná příprava na vyučování nebo nezájem o určitý předmět. Žáci oboru Zdravotnický asistent v mnohem menší míře než žáci oboru Zdravotnické lyceum uváděli, že ve škole je nebaví pouze určité předměty. Naopak

v porovnání s oborem Zdravotnický asistent větší podíl žáků oboru Zdravotnické lyceum uvedl, že je škola nebaví celkově.

Velký podíl žáků Střední zdravotnické školy, zvláště potom oboru Zdravotnický asistent, bez ohledu na to, zda za školu chodí nebo ne, si myslím, že není jednoduché „ulít se“ z vyučování. U žáků oboru Zdravotnické lyceum převládá mínění, že záleží na jednotlivých vyučujících, takže někdy může mít třída přísnější třídní učitelku ale mírnější vyučující nebo naopak, atp.

Podle mínění žáků oboru Zdravotnický asistent hodnotí škola nepřítomnost ve vyučování spravedlivě „stejným metrem pro všechny“ nebo při hodnocení nepřítomnosti záleží na prospěchu, takže žákům s dobrým prospěchem ledacos projde, nebo na pravidelně vyšší absenci, která bývá častým příznakem záškoláctví. Žáci oboru Zdravotnické lyceum si naopak myslí, že při hodnocení nepřítomnosti záleží především na prospěchu a také na pravidelně vyšší absenci. O spravedlivém přístupu je přesvědčen mnohem menší podíl žáků oboru Zdravotnické lyceum než v případě oboru Zdravotnický asistent.

6. Případová studie

Záškoláctví se na Střední zdravotnické škole daří poměrně dobře skrývat. Ovšem žáci sami si často neuvědomují, jak závažné důsledky může jejich počínání mít. O tom svědčí i příběh Žanety M., absolventky Střední zdravotnické školy v Havlíčkově Brodě, který je analyzován v této kapitole.

Žaneta se narodila v Havlíčkově Brodě, kde navštěvovala mateřskou i základní školu. Její otec pil a mlátil ji i její matku. Na jejího bratra, ve kterém se jakožto v synovi viděl, ruku nikdy nevztáhl. Když bylo Žanetě 12 let, rodiče se rozvedli. Právě po rozvodu se začaly objevovat její první problémy ve škole, protože, jak ona sama říká, jí chyběla „pevná chlapská ruka“. Z otce totiž měla vždycky respekt, zatímco s matkou udržovaly vztah spíše kamarádský.

Otec rodinu neustále obtěžoval (výhrůzkami směřovanými zejména k matce, apod.), a proto se Žanetina matka se svými dětmi odstěhovala do Velké Bíteše. Zde Žaneta i její bratr Jakub pokračovali na základní škole. Když bylo Žanetě 15 let, její otec zemřel. Pro Žanetu to bylo složité období – končila základní školu, rozhodovala se, kam pokračovat na střední školu, matka musela hodně pracovat, aby své děti uživila, a Žaneta se musela starat o své mladší sourozence, tehdy třináctiletého Jakuba a tříletou Adélku.

Jelikož Žaneta se chtěla vrátit do Havlíčkova Brodu, rozhodla se studovat střední školu právě tam. Zde potom začaly její problémy se záškoláctvím.

Proč sis v Havlíčkově Brodě vybrala studium právě na Střední zdravotnické škole?

Protože tam není matika. To byl hlavní důvod. A když jsem se tam byla podívat na Dni otevřených dveří, tak to byla jedna z mála škol, která se mi líbila. V tu chvíli jsem ani neuvažovala o tom, že se budu starat o lidi, brát krev a tak.

Takže to nebylo vyloženo kvůli tomu, že jsi chtěla pečovat o lidi?

Ne, to až potom, až když jsem na tu školu nastoupila, tak mě to teprve začalo bavit, především to ošetřovatelství. Ale ostatní předměty, to už bylo horší.

Takže ti nevadilo starat se o staré a nemocné?

Ne, praxe byla super. To mě právě bavilo. To bylo na té škole to nejlepší.

Škola nebyla v místě tvého bydliště. Jak ses do školy dostávala?

Nebyla. Sice jsem mohla jít na střední do Brna, což bych měla z Bíteše 20 minut, ale já chtěla na střední sem (do Havlíčkova Brodu). Táhlo mě to zpátky a taky to bylo kvůli tomu, že jsem chtěla mít určitou volnost – bez maminky. Bydlela jsem u babičky a u dědy.

Takže tam zas taková volnost nebyla, ne?

Byla! Ti „sežrali vomáčku i s knedlíkama“. Takže jsem si střední plně užívala. A co se týká učení, tak jsem jenom proplouvala.

Bavilo tě studium na této škole? Jak ti šlo učení?

Jak co. Praxe byla super a odborné předměty, jako třeba ošetřovatelství a podobně, ty mě bavily. Ale třeba psychologie nebo čeština a další, kde bylo hodně teorie a učení, ty ne. Já jsem na učení hrozný flegmatik. Mně prostě stačilo s trojkami proplout. Ne, že bych nebyla ctižádostivá, ale prostě jsem nepotřebovala jedničky. Prostě hlavně tu školu udělat.

Jak bys ohodnotila Střední zdravotnickou školu (z hlediska vybavenosti, studijních podmínek a tak.)? Byla to moderní škola?

To nebyla. Na všechny odborné předměty jsme měli ředitelku a ta učila jenom ve škole a na tu praxi vůbec nechodila. Takže nás učila věci, které učila před deseti lety, když na tu praxi ještě chodila. Takže nás učili třeba vyndávat tampony z bubnu, což už se dneska nedělá, a já za to dostala 4 pětky jenom proto, že jsem se 4x dotkla, jakože jsem jenom ťukla o ten buben. A když jsme přišly na praxi, tak jsme koukaly jako sůvy, protože věci, které jsme se učily, už se dávno nepoužívají. A byly nám k ničemu. Ale praxe nás jinak hodně bavila. V prváku se jenom převlíkají postele nebo jiné takové ty obecné práce. Teprve ve druháku před tím, než se chodí na praxi ve třetáku, jsme začaly dělat trochu té odborné práce, například píchat do míčku, jako simulace odběru krve. Ve druháku bylo i hodně teorie, jako stomatologie, biologie, prostě hodně učení. A ještě pořád jsem se srovnávala s přechodem ze základky. A to jsem byla ještě hodná! To jsem měla i jedničku z chování.

Ty jsi měla někdy z chování něco horšího než jedničku?

Dvojku jsem měla, ve třetáku a ve čtvrtáku taky.

A to bylo za co?

Ve třetíáku to bylo za šikanu, ale to bylo neoprávněně. Jedné mladší spolužačce, která šla ze záchodu a neumyla si ruce, jsem řekla hezky naplno, že je prase a já už nevím, co dalšího. Jsme na zdravce, tak bychom měly dodržovat hygienu. No, a ona to doma řekla mamince a maminka to přišla řešit do školy. Takže za to byla ta první dvojka.

Ve čtvrtáku to potom bylo za to, že jsem jednomu starému panu učiteli řekla, ať jde do p*dele. Ale to jsem byla fakt blbá, toho teď lituji.

Mohla bys nějak popsat váš třídní kolektiv?

My jsme měly takovou svojí skupinku, asi 8 holek, se kterými jsme chodily pít a seděly jsme všechny pohromadě. A zbytek byl takový...No, byly tam hodně skupinky podle společných zájmů. Ale v podstatě jsme se bavily všechny zejména proto, že na většinu odborných předmětů jsme byly rozdělovány do skupin, kde se to tak nějak stmelovalo. Na plese to potom vygradovalo a tam jsem zjistila, že ta třída není špatná. Ale bylo to taky tím, že hodně lidí z naší třídy v průběhu studia odešlo. Například 4 holky odešly kvůli tomu, že byly těhotné. A taky hodně lidí přišlo, ale to „tvrdé jádro“ vždycky zůstalo.

Ale vždycky jsme držely pohromadě, celá třída. Nikdy jsme na sebe nic nepráskaly. Třeba když se ztratila třídní kniha, aby se nepřišlo na to, že moje nejlepší kamarádka si v ní pomocí bělítky přepsala hodiny, aby jí vyšla absence a připustili jí k maturitě. Nikdo jí neprásknul. Nikdo jako nic nevěděl, ale ona se potom musela přiznat sama, protože vyhrožovali, že nikoho nepřipustí k maturitě. Jelikož věděli, že jinak na sebe nic nepráskneme.

Jaký vztah jsi měla s učiteli na Střední zdravotnické škole?

Já jsem taková, jako že všude řeknu svůj názor a jsem hrozně hubatá. A ne každý to skousne. Já nemám ráda, když někomu něco řeknu a on mi neoponuje, nehádá se se mnou. Většinou mi učitelé do očí nikdy nic neřekli, ale šli rovnou za ředitelkou nebo za třídní. Ale to bylo málo učitelů. S většinou jsme měli dobrý vztah. Nejhorší byla třeba češtinářka. Ta byla v blázinci, a když ji pustili, tak přišla k nám, jakože jí pomůžeme, když jsme ta zdravotní škola. U nás ve třídě ji nikdo neposlouchal, všichni jsme si dělali, co jsme chtěli, a její výklad poslouchali asi 4 lidi. Naše hodina češtiny vypadala jako v obecné škole. Nikdo si nedělal zápisy, protože nás to prostě nebavilo. U předmětů, třeba těch odborných, který nás bavily, jsme seděli a poslouchali, ale tady nic. Při písemce jsme všichni

opisovali. Všichni jsme třeba opsali celou stránku, takže odpověď byla správná. Jenomže ona místo toho, aby nám písemku rovnou vzala, když nás viděla opisovat, tak nás ji sice nechala dopsat, ale všem dala za 5. Jenomže po odevzdání už nám nikdo nedokáže, že jsme opisovali, tak jsme kvůli tomu chodili za ředitelkou, ale ta ji pořád bránila a omlouvala, že je nemocná a my jí musíme pomoc.

Jaký vztah jsi měla ke učitelce, která tě nakonec nepustila k maturitě?

To bylo z psychologie a s tou jsem měla dobrý vztah. Tu jsme měli na praxi a tam to bylo fakt skrze ty hodiny, protože tam už hodiny hlídala ředitelka. Ta učitelka znala i mojí mamku a říkala, že by to bylo v pohodě, ale paní ředitelka...

Ted', když paní ředitelku potkám, tak se normálně bavíme. Bavím se i s jinými učiteli. Nedávno jsem se potkala s paní ředitelkou a ona mi řekla, že je škoda, že jsem nepokračovala, že si myslela, že půjdu dál (na VOŠ). Ale já jsem jí říkala, že když jsem nešla vloni (Žaneta je v jiném stavu), tak že půjdu letos. Já si tu školu chci dodělat. Myslím, že bych to měla zvládnout. Když to zvládají jiné spolužačky, které už mají taky děti, a ještě k tomu chodí třeba i na brigádu. Tak si myslím, že ta škola, když je jednou za 14 dní, že by se to zvládnout dalo.

A chtěla bys i dál v tomhle oboru pracovat?

Ano, protože mě to baví.

Ted' tedy k záškoláctví. Co tě vedlo k tomu, že jsi do školy občas nešla?

Chtěly jsme chodit do hospody nebo všude možné jinde, jely jsme nonstop třeba 3 dny a pak jsme se chtěly vyspat, tak jsme nešly do školy.

A po těch hospodách a za školu chodila ta vaše skupinka, nebo jak to bylo?

To chodila jenom ta naše, vlastně těch 8 holek.

A to jste všechny měly takové problémy s maturitou?

S tou mojí nejlepší kamarádkou, to jsme byly jenom my dvě, které nepřipustili. A ještě 3 holky z té naší skupinky šly až v září, ale to bylo proto, že k maturitě je sice připustili, ale ony ji neudělaly.

A to bylo všechno?

V té době jsem ještě měla takový vztah, no spíš vztah – nevztah s o 16 let starším chlapem. Takže jsem blbla ještě o to víc. On byl z Brodu. My jsme ve třetíáku začaly chodit pít do

Koně, protože tam nalil snad úplně každému. A o to víc jsme tam chodily. A každý mi říkal, ať si s ním nic nezačínám, protože je to děvkař. On to zkusil samozřejmě na všechny, co jsme tam chodily. Já byla čtvrtá v pořadí a podlehla jsem taky. A nevím, čím to bylo – jestli jsem byla jiná než ty ostatní, ale začal se snažit, volal mi a psal. On bydlel u rodičů, nepracoval, já jsem mu každý den kupovala cigarety. Když na to zpětně koukám, tak si říkám, jak jsem byla blbá. Protože i on mi hodně blbnul hlavu...

Takže za školu jsi chodila i kvůli němu, protože jsi chtěla být s ním?

On mi občas řekl, ať zůstanu doma, tak jsem na to řekla: „Tak jo, tak zůstaneme spolu doma.“ Já jsem se pak k němu i přistěhovala a byla jsem u něj v týdně a o víkendu jsem jela domů (Velká Bíteš). Jeho máma byla učitelka, takže ona na mě vcelku dohlížela, když jsem se třeba učila na maturitu. Když se pak dozvěděli, že mě nepřipustili, tak ona jako češtinářka mě doučovala.

A ona ta jeho máma neřešila, že zůstáváš doma a do té školy nejdeš?

Ona to nevěděla. Ona učila v Sadech a odcházela ráno dřív, protože já měla školu třeba až od půl deváté. A vracela se až ve čtyři a to já už jsem byla jakoby zase doma ze školy.

Chodila jsi už dříve během studia na Střední zdravotnické škole za školu nebo to bylo poprvé?

Už v prváku, když jsem ještě byla s jiným klukem, to byla taková ta první láska, jako fakt první. S tím jsem byla dva roky. A to jsem měla dva omluvné listy.

Jak se ti podařilo získat ten druhý omluvný list?

Jakože jsem ztratila ten první. A do jednoho mi psala omluvenky máma a do druhého jsem si je psala sama. Protože máma má jednoduchý podpis, takže jsem ho skvěle zfalšovala. Já jsem tenkrát schválně nechodila na latinu. Ne, že by mě to úplně nebavilo, ale nešlo mi to. Učili jsme se gramatiku a koncovky a mně to prostě nešlo. Navíc je to k ničemu. Pak na to přišel přítel, když našel v mojí tašce oba dva ty omluvné listy a spadla klec. Řekl to mámě, oba na mě uhodili, a tak jsem musela s pravdou ven.

Tenhle přítel byl o 7 let starší a máma mě v tomhle vztahu hodně podporovala. Viděla mojí růžovou budoucnost s ním. Možná si říkala, že když jí to s tátou nevyšlo, tak že mně to s tímhle třeba klapne. Ale celá tahle její iluze zkrachovala, když mi před ní dal facku. Teprve tehdy uvěřila tomu, že není tak dokonalý, jak si představovala. Když jsem jí říkala, že se kolikrát vrací z hospody opilý, a že po mně chce sex, i když já ho nechci, tak do té

doby si totiž pořád myslela, že si vymyslím. Teprve, když to viděla na vlastní oči, tak to všechno přehodnotila.

Měla jsi sklony k záškoláctví i na základní škole?

Taky jsem občas šla za školu, ale to bylo třeba tak 3-krát za rok a to jsem musela mamce říct pravdu a ona mi omluvenku napsala. Vždycky jsem pak měla „zaracha“.

Když ses potom dozvěděla, že nemáš dostatečný počet hodin na to, abys mohla k maturitě, byla jsi ochotná domluvit se na nějakých podmínkách, za kterých by se to dalo nějak vyřešit?

Ano, určitě. I ta učitelka říkala, že bychom se třeba nějak domluvily, jako že bychom udělaly nějaký opravy, kde bychom to všechno zopakovaly, udělaly bychom nějakou tu ústní zkoušku a daly všechno do pořádku. Byla zkrátka svolná k nějaké náhradě, ale ředitelka řekla, že když jsme nechodily do školy, tak že nemůžeme odmaturovat. Takže to sekla ředitelka. Ale tahle učitelka byla správná.

Co na to říkali doma, když jsi přišla s tím, že nepůjdeš k maturitě?

Mamka tomu napoprvé nevěřila a myslela si, že si z ní dělám srandu.

Ona neměla celé 4 roky ani tušení, co v Brodě vyvádíš?

Měla. Vždycky, když viděla vysvědčení a viděla dvojku z chování. A dokud mi psala omluvenky, také o ledasčem věděla. Když mi bylo 18, tak mi je přestala psát. Já jsem jí pak třeba řekla, že jsem nebyla ve škole, ale nevěděla úplně o všem. Já jsem jí to říkala až s odstupem. Třeba až po roce jsem jí řekla, co jsem dělala minulý rok. Ale nikdy o tom přímo nevěděla, když to bylo aktuální. Ale ona vždycky řešila spíš známky. Že jsem třeba měla dvojku z chování, ji moc nezajímalo. Známky byly prioritou.

Takže například čtyřka z češtiny by byla větší problém než dvojka z chování?

Ano. To jí vadilo víc. Ona vždycky věděla, z čeho tu dvojku mám. Tak mi řekla: „Seš blbá. Máš se vždycky raději kousnout do jazyka. Ale tak zase se neztratíš.“

Máma vždycky věděla, že se o sebe umím postarat, na rozdíl od bráchy. Každého nás vychovávala úplně jinak.

V patnácti mě sem (do Havlíčkova Brodu) poslala, sice k babičce a k dědovi, ale stejně... Ani se mnou nešla poprvé do školy. Já musela jít sama. S bráchou jezdila týden do školy, aby se naučil jezdit šalinou. Já vím, že na rozdíl od bráchy já to v Brodě znala a on v Brně ne. Ale první den se mou mohla jít. To rodiče normálně chodí.

Když jsem měla jít v září k maturitě, tak předtím na konci léta jsme se pohádaly a máma ani nevěděla, že maturuju. Nevěděla datum, nic.

V květnu jsem skončila školu a celé prázdniny jsem chodila na brigádu. To jsem chodila každé prázdniny. Vždycky, když jsem něco chtěla, tak jsem si na to musela sama vydělat. To brácha na brigádě nikdy nebyl. Já musela z peněz z brigády přispívat určitou sumou na domácnost. A na konci léta jsem se ptala, jestli by mi to nemohla prominout, protože si chci koupit notebook. Ona mi řekla, že ne, že mám smůlu, a jestli se mi to nelíbí, tak že můžu jít. Tak jsem se sbalila a šla jsem.

Kam?

Šla jsem do Brodu, nechala jsem v Bíteši brigádu s tím, že si v Brodě něco najdu. Jenomže nenašla. Střídavě jsem byla u babičky a u dědy a u toho přítele u rodičů. S mámou jsme se daly znova dohromady až po půl roce.

Půl roku jste spolu nekomunikovaly?

Vůbec. Sice jsem měla kolikrát nutkání jí zavolat, protože jsem nevěděla vůbec nic a ona taky ani nevěděla, že jsem tu maturitu neudělala. Ani mi v září nenapsala třeba, kdy maturuju, „Hodně štěstí“ – nic. To jí třeba teď trochu zazlívám, ale vím, že ani já jsem se nechovala nejlíp.

Daly jsme se dohromady až, když mi ona volala, že se budou stěhovat z Bíteše do Prahy a že nechce, abych se to dozvěděla od někoho jiného, ale od ní. V tu dobu mě to dostalo, protože jsem si říkala: „Máma se ségrou bude u Prahy, brácha v Bíteši, já jsem v Brodě... že budeme každý jinde. Už jednou jsme se, jako rodina, rozpadli, když se naši rozvedli, a od té doby máma vždycky říkala, že už nás nikdy nikdo neroztrhne. A najednou jsme zase byli roztržení a už to takhle zůstalo a zůstane. Už se to nezmění.

Kolikrát jsem si říkala, že když umře jeden rodič, že se to dá tak nějak zvládnout, ale čím jsem starší, tím víc si uvědomuju, že ten táta mi prostě chybí. Už třeba na maturitáku tanec s rodiči. Jsou to maličkosti, ale ono se to nasčítá. Nebo teď za chvíli budu jezdit s kočárem na hrob místo toho, aby se táta těšil z vnoučete. Plánujeme svatbu a ten táta tam zase chybí. Brácha je v tomhle úplně jiný, protože řekne, že mu nikdy nechybí. Když nám volali, že táta umřel, brácha se radoval, že budeme mít konečně pokoj. Byl šťastný. Jemu nechybí, že prý ho nepotřebuje. Přitom jemu nikdy nic neudělal, protože byl to jeho syn, tak ho zbožňoval. On byl ten kluk a táta se v něm viděl. Za všechno jsem vždycky mohla já. Brácha mě nikdy nebránil. Já ho vždycky bránila a nakonec jsem dostala místo něj. Ale lidi

si odpouštěj, tak jsem mu odpustila, protože je to táta a máš jenom jednoho, ať byl, jaký byl. Rodiče si nevybíráš.

Myslím, že to, že se naši rozvedli a ta smrt táty, že to jako všechno odstartovalo. Co táta řekl, to bylo svaté. A najednou táta nebyl a já jsem si mohla dělat, co jsem chtěla. Když táta umřel, bylo mi 15, takový ten blbý věk. Končila jsem devítku, měla jsem jít na střední a bylo to pro mě takový hodně složitý období.

A s mamkou už je teď všechno v pořádku?

Jo, teď už zase dobrý. Teď už se těší na vnouče.

Takže, když shrneme tvoje snažení o maturitu...

V květnu mě nepřipustili, protože jsem měla zameškanou o 1 hodinu psychologie navíc, než bylo povoleno. Tak jsem šla v září 2010. A v září mi u maturity paní ředitelka všechno spočítala, ale úplně všechno (myšleno Žanetino chování apod). A potom mi řekla, že mi to prospělo. Paní ředitelka mě u maturity schválně zavedla na část otázky, kterou jsem nevěděla. Ona viděla, že se té části schválně vyhýbám, že mluvím o něčem úplně jiným, a protože už nějaký ten rok učí, tak poznala, že to neumím, tak mě na to schválně zavedla. Potom mi řekla, že to udělala kvůli tomu, abych se vzpamatovala, nebo abych měla čas se vzpamatovat. Maturitu jsem potom udělala teda až v lednu 2011.

Komentář:

Jak vyplývá z rozhovoru, důvodů k záškoláctví bylo v tomto případě hned několik. Nejprve to byla nechuť a nezájem vůči určitému předmětu, potom přítel nebo víkendová zábava s kamarádkami. Jak sama Žaneta přiznala, důvod její nekázně spočívá i v tom, že od dvanácti let vyrůstala bez otce, což se na jejím chování výrazně podepsalo. Tento případ tedy potvrzuje skutečnost, kterou uvádí Příloha č. 11 metodického doporučení č. j. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování ve školním prostředí (2010), že záškoláci často pocházejí z neúplných nebo nefunkčních rodin.

V tomto případě se ovšem nejednalo o odmítání celé školy, jelikož Žaneta uvedla, že praktická část studia ji bavila a chce v oboru, který vystudovala, i nadále pracovat. Její problémy se záškoláctvím tak byly spíše typickým projevem dospívajících, pro které je všechno okolo zajímavější a důležitější než škola. V tomto případě ale žákyně narazily na „pevnou ruku“ paní ředitelky, která jejich nekázeň řešila skutečně důsledně. Z rozhovoru je

totiž poměrně jasné, že se rozhodně nejednalo o třídu plnou vzorných, svědomitých a ukázněných žákyň.

Záškoláctví ovšem nebyl Žanetin jediný kázeňský problém, o čemž svědčí snížené známky z chování, které se za 4 roky jejího studia na Střední zdravotnické škole objevily hned dvakrát.

Rozhovor s Žanetou proběhl více než rok od jejího posledního a úspěšného pokusu složit maturitní zkoušku a téměř 2 roky od doby, kdy se na její záškoláctví přišlo. Od té doby měla určitě spoustu času na to, aby veškeré dění okolo svojí maturity zhodnotila, a podle mého názoru se hodně poučila.

7. Diskuse

Cílem dotazníků zadaných žákům Střední zdravotnické školy Havlíčkův Brod bylo ověřit předpoklady stanovené v kapitole „6.1 Stanovené předpoklady“. Výsledky šetření potvrdily předpoklad č. 1, že se zvyšujícím se věkem žáků, zvláště pak po dovršení hranice 18 let, bude stoupat podíl záškoláků v jednotlivých třídách. Čím starší žáci oboru Zdravotnický asistent jsou, tím vyšší je podíl záškoláků v jednotlivých třídách.

Potvrzený byl i předpoklad č. 2, že nadpoloviční většina žáků bude mít zkušenost se skrytým záškoláctvím. Se skrytým záškoláctvím mají zkušenost dokonce více než $\frac{3}{4}$ žáků oboru Zdravotnický asistent.

Výsledky šetření úplně nepotvrdily předpoklad č. 3, že alespoň polovina žáků, kteří za školu nechodí, si myslí, že je problém „ulít se“ z vyučování, zatímco alespoň polovina žáků, kteří za školu chodí, si myslí, že to problém není. Polovina žáků, kteří uvedli, že za školu nechodí, si sice myslí, že je problém „ulít se“ z vyučování, ovšem stejného názoru je i více než polovina záškoláků. Že není problém „ulít se“ z vyučování, si myslí pouze malý podíl dotázaných žáků.

Výsledky šetření provedeného na Střední zdravotnické škole se příliš neshodují s fakty uvedenými v Příloze č. 11 metodického doporučení č. j. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování ve školním prostředí (2010), jelikož podíl případů, kdy se na záškoláctví vůbec nepříjde, na Střední zdravotnické škole značně převyšuje 1/12 neodhalených případů, kterou uvádí Příloha č. 11 (2010). Podíl záškoláků na Střední zdravotnické škole, kteří uvedli, že důvodem k záškoláctví, byla nedostatečná příprava na vyučování, sice přibližně odpovídá 1/3 záškoláků uvedených v Příloze č. 11 (2010), ale podíl záškoláků na Střední zdravotnické škole, kteří uvedli, že důvodem k záškoláctví byli kamarádi, je menší, než podíl 1/6 záškoláků, kterou uvádí Příloha č. 11 (2010).

Případ záškoláctví, který analyzuje rozhovor s absolventkou Střední zdravotnické školy, souhlasí s faktem, který uvádí Příloha č. 11 (2010), že záškoláci často pocházejí z neúplných nebo nefunkčních rodin.

Tato bakalářská práce ukázala, že záškoláctví je na Střední zdravotnické škole důsledně postihováno, pokud se na něj přijde. Jedná se o jev velmi rozšířený, ale také velmi dobře skrytý. Případů záškoláctví, které škola odhalí, a které jsou následně postiženy, je na této škole totiž velmi málo.

8. Závěr

Jak již bylo uvedeno dříve, záškoláctví je na Střední zdravotnické škole jev velmi častý a poměrně dobře skrytý. Vedení školy by proto mělo učinit určitá opatření, která by sloužila jako prevence proti záškoláctví a kterými by se také dalo záškoláctví lépe sledovat a odhalovat.

Školní řád Střední zdravotnické školy uvádí, že vyučující musí uzavírat klasifikaci za jedno pololetí alespoň ze tří známek. Každý vyučující si ale může stanovit další vlastní požadavky a podmínky, za kterých budou žáci na konci pololetí klasifikováni. Někdy se jedná o určitý počet známek, vypracování seminární práce apod. Samozřejmě i sám vyučující může jako podmínku klasifikace uvést určitý procentuální podíl zameškaných hodin.

Osobně si ale myslím, že sledování a postihování vysoké absence je přežitek. V dnešní době, kdy se stále větší důraz klade na individuální potřeby a osobnost žáka, by bylo dobré ponechat žákům více volnosti, se kterou v tomto případě souvisí i větší míra odpovědnosti. Hlavním faktorem jejich hodnocení by měly být především výsledky jejich studijní činnosti a ne procento hodin, které ve škole „odsedí“. Proto si myslím, že pokud žák prospívá, plní své úkoly a všechny požadavky kladené vyučujícím, není potřeba tak důsledně sledovat a postihovat jeho absenci. Při jeho hodnocení by tedy záleželo především na jeho studijních výsledcích než na jeho docházce do školy, a to nejen na Střední zdravotnické škole, ale i na jiných středních školách v České republice.

Pokud by ale paní ředitelce Střední zdravotnické školy přece jenom záleželo na tom, aby žáci do školy docházeli pravidelně, bylo by dobré zajistit jim odpovídající studijní podmínky. Jelikož při dotazníkovém šetření se objevil velký podíl žáků, které ve škole nebaví pouze některé předměty, a také v případové studii byly zmíněny některé nežádoucí faktory, jako např. paní učitelka psychicky ne zcela v pořádku nebo zastaralé a ve zdravotnictví již nepoužívané metody, které se žáci musí učit, myslím, že pokud by se zapracovalo na těchto a dalších studijních podmínkách, podíl záškoláctví by mohl klesnout. Žáci středních škol nejsou podle mého názoru úplně hloupí a dovedou si v hlavě srovnat, že kvalitní výuka jim prospěje a je pro ně dobré se na ni dostavit.

Jelikož záškoláctví se nevyskytuje pouze na středních školách, ale můžeme se s ním setkat i na základních školách, kde žáci plní zákonem danou povinnou školní

docházku, byla by dobrá i opatření, která by záškoláctví eliminovala na všech stupních vzdělávání.

Pro lepší sledování záškoláctví by bylo dobré, aby každá škola vlastnila podpisové vzory obou rodičů, případně všech zákonných zástupců nezletilých žáků, pro případné odhalení záškoláků, kteří si omluvenky píšou sami za své rodiče. Dokument s podpisovými vzory by mohl být součástí třídní knihy, aby vyučující nebo třídní učitel mohl podpis na omluvence okamžitě porovnat s originálem, který poskytl zákonný zástupce. Je třeba uznat, že mnoho žáků časem dovede napodobit podpis svého rodiče, který nelze rozeznat od originálu, ale mnoho žáků spoléhá právě na to, že učitelé nemají jejich pokusy s čím porovnávat.

Záškoláci často místo omluvenky podepsané svými zákonnými zástupci přinesou omluvenku podepsanou ošetřujícím lékařem i s jeho razítkem. Nemusí se vždy jednat o lékaře praktického, ale např. o zubaře, očního lékaře, alergologa apod. Škola by pro takové případy měla vést databázi lékařů, aby každá omluvenka byla ověřitelná. Ředitel/ka školy nebo třídní učitel/ka žáka by tak kdykoli mohla kontaktovat ošetřujícího lékaře a zjistit stav současné situace – zda žák skutečně musí docházet na pravidelné kontroly nebo k lékaři chodí neustále s podezřením na to či ono, přičemž lékař nikdy na nic nepříjde, apod. Takové opatření by pomohlo řešit a odhalovat mimo jiné i záškoláctví s vědomím rodičů, kdy falešné omluvenky žákovi píšou sami rodiče.

Škola by také mohla především praktické lékaře požádat o spolupráci. Pokud by samotný lékař pojal podezření, že žák se častou návštěvou jeho ordinace snaží vyhnout školní docházce, okamžitě by kontaktoval ředitele školy, případně třídního učitele. Kromě obyčejného „ulití se“ ze školy by se totiž mohlo jednat také o případ, kdy žák trpí psychosomatickými problémy způsobenými šikanou ve škole nebo strachem z neúspěchu či zesměšňování. Tak či tak je potřeba situaci, kdy žák permanentně vysedává u lékaře v ordinaci řešit.

9. Seznam použitých zdrojů

Literatura:

- [1] CARR-GREGG, Michael a Erin SHALE. *Pubertáči a adolescenti: průvodce výchovou dospívajících*. 1. vydání. Praha: Portál, 2010, 200 s. ISBN 978-80-7367-662-9.
- [2] ČAPEK, Robert. *Odměny a tresty ve školní praxi*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008, 160 s. ISBN 978-80-247-1718-0.
- [3] FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi*. 2. vydání. Praha: Portál, 2003, 384 s. ISBN 80-7178-626-8.
- [4] KYRIACOU, Chris. *Řešení výchovných problémů ve škole*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. 152 s. ISBN 80-7178-945-3
- [5] PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-416-8.

Elektronické zdroje:

- [6] JARNÍKOVÁ, Jitka. Kurikulární reforma. 2011. [online] In: *Metodický portál RVP*. [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/K/Kurikul%C3%A1rn%C3%AD_reforma
- [7] O nás. *Střední zdravotnická škola a vyšší odborná škola zdravotnická* [online]. [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.zdravskolhb.cz/o-nas>
- [8] Příloha č. 11 – Záškoláctví. *Metodické doporučení č. j. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*. 2010. Doc. Online. [cit. 2012-04-09]. Dostupné na <http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicke-pokyny>
- [9] Vyhláška č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů (Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví). 11. 3. 2002. Doc. Online. [cit. 2012-04-09]. Dostupné na <http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicky-pokyn-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-k-jednotnemu-postupu-pri->

[uvolnovani-a-omlouvani-zaku-z-vyucovani-prevenci-a-postihu-zaskolactvi-predkladaci-zprava-a-text-pokynu?highlightWords=Vyh%C3%A1%C5%A1ka+%C4%8D.+291%2F1991+Sb.%2C+z%C3%A1kladn%C3%AD+%C5%A1kole%2C+zn%C4%9Bn%C3%AD+poz%C4%Bj%C5%A1%C3%ADch+p%C5%99edpis%C5%AF+Metodick%C3%BD+pokyn+jednotn%C3%A9mu+postupu+p%C5%99i+uvol%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD+omlouv%C3%A1n%C3%AD+%C5%BE%C3%A1k%C5%AF+vyu%C4%8Dov%C3%A1n%C3%AD%2C+prevenci+postihu+z%C3%A1%C5%A1kol%C3%A1ctv%C3%AD](#)

- [10] Učební plán ZA-1. *Střední zdravotnická škola a vyšší odborná škola zdravotnická* [online]. [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.zdravskolhb.cz/ucebni-plany/ucebni-plan-za-1>
- [11] Zákon č. 561/2004 Sb. , o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2. 9. 2008. PDF online. [cit. 2012-04-09]. ISSN 1211-1244. Ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na <http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>.

10. Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdělení žáků, kteří se zúčastnili šetření.....	23
Tabulka 2: Rozdělení žáků podle toho, jestli za školu chodí nebo ne.....	24
Tabulka 3: Porovnání podílu záškoláků oboru Zdravotnický asistent a celé SZŠ	25
Tabulka 4: Přehled způsobů záškoláctví žáků oboru Zdravotnický asistent	26
Tabulka 5: Porovnání způsobů záškoláctví oborů Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum a celé SZŠ	27
Tabulka 6: Přehled hodin zameškaných při záškoláctví.....	28
Tabulka 7: Porovnání hodin zameškaných při záškoláctví oborů Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum	29
Tabulka 8: Přehled důvodů k záškoláctví oboru Zdravotnický asistent.....	30
Tabulka 9: Podrobný přehled důvodů k záškoláctví jednotlivých ročníků oboru Zdravotnický asistent.....	31
Tabulka 10: Porovnání důvodů k záškoláctví oboru Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum	32
Tabulka 11: Přehled názorů žáků na možnost "ulít se" ze školy.....	33
Tabulka 12: Porovnání názorů na možnost "ulít se" ze školy žáků, kteří za školu chodí, a žáků, kteří za školu nechodí	34
Tabulka 13: Porovnání názorů na možnost "ulít se" ze školy žáků oboru Zdravotnický asistent a oboru Zdravotnické lyceum	35
Tabulka 14: Přehled názorů na přístup k žákům oboru Zdravotnický asistent	36
Tabulka 15: Porovnání názorů na přístup k žákům oboru Zdravotnický asistent a oboru Zdravotnické lyceum	37

11. Seznam grafů

Graf 1: Rozdělení žáků, kteří se zúčastnili šetření	23
Graf 2: Rozdělení žáků podle toho, jestli za školu chodí nebo ne.....	24
Graf 3: Porovnání podílu záškoláků oboru Zdravotnický asistent a celé SZŠ	25
Graf 4: Přehled způsobů záškoláctví žáků oboru Zdravotnický asistent.....	26
Graf 5: Porovnání způsobů záškoláctví oborů Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum a celé SZŠ	27
Graf 6: Přehled hodin zameškaných při záškoláctví	28

Graf 7: Porovnání hodin zameškaných při záškoláctví oborů Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum	29
Graf 8: Přehled důvodů k záškoláctví oboru Zdravotnický asistent.....	30
Graf 9: Podrobný přehled důvodů k záškoláctví jednotlivých ročníků oboru Zdravotnický asistent	31
Graf 10: Porovnání důvodů k záškoláctví oboru Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum	32
Graf 11: Přehled názorů žáků na možnost "ulít se" ze školy.....	33
Graf 12: Porovnání názorů na možnost "ulít se" ze školy žáků, kteří za školu chodí, a žáků, kteří za školu nechodí.....	34
Graf 13: Porovnání názorů na možnost "ulít se" ze školy žáků oboru Zdravotnický asistent a oboru Zdravotnické lyceum	35
Graf 14: Přehled názorů na přístup k žákům oboru Zdravotnický asistent	36
Graf 15: Porovnání názorů na přístup k žákům oboru Zdravotnický asistent a oboru Zdravotnické lyceum	37

12. Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník	I
Příloha 2: Školní řád pro střední zdravotnickou školu.....	III